

Kadernota 2025-2028

Publicatiedatum: 15 mei 2024

Documentnummer: UTPS-485722708-146

Inhoud

Kadernota 2025-2028	1
1. Beeld op hoofdlijnen	3
1.1 Inleiding	3
1.2 Algemeen beeld	3
1.3 Leeswijzer Kadernota 2025	6
1.4 Financieel beeld 2025-2028	7
1.5 Taakstelling	9
1.6 Meerjaren Investeringsplan (MIP)	10
2. Ontwikkelingen in Kadernota 2025-2028	12
2.1 Actualisaties autonome ontwikkelingen	12
2.2 Voorstellen vanuit programma's te verwerken in begroting 2025-2028	14
2.3 Samenvatting voorstellen GS te verwerken in de begroting 2025-2028	29
3. Actualisatie begroting 2025 en kaders	31
3.1 Verbetering in begroting 2025	31
3.2 Actualisatie van de doelenboom	31
3.3 Actualisatie van de kaders	31
3.4 Toe te passen indexatie cijfers	32
3.5 Nieuwe werkwijze subsidieverlening	33
3.6 Invullen nog open posten tweede begrotingswijziging	33
Bijlage	35
Wijzigingen doelenboom	35
Doelenboom van 2024 naar 2025	57

1. Beeld op hoofdlijnen

1.1 Inleiding

Voor u ligt de kadernota 2025-2028, die de belangrijkste financiële ontwikkelingen schetst in aanloop naar de Programmabegroting 2025 en het meerjarenbeeld van 2026 tot en met 2028.

Deze kadernota geeft onder andere verdere uitwerking aan het coalitieakkoord 'Aan de slag voor Utrecht' en de Strategische College Agenda, waaraan voortvarend gewerkt wordt. Ook worden er met deze kadernota stappen gezet om de prachtige provincie Utrecht nog groener, gezonder, duurzamer en ondernemender te maken en klaar te maken voor toekomstige generaties. De groei van onze provincie willen wij in goede banen leiden en maatschappelijke transitie willen wij versnellen.

Een belangrijk uitgangspunt daarbij is dat de provincie die toekomst ook financieel kan dragen. Dat vraagt om een provinciale begroting die structureel in evenwicht is. Dit in een dynamisch krachtveld met onzekerheid over inkomsten en uitgaven. Tegelijkertijd wordt er in toenemende mate naar de provincie gekeken om een rol te spelen bij de verschillende maatschappelijke uitdagingen. Deze rol vervullen wij graag, maar we zullen er niet aan ontkomen om ambities, middelen (geld) en capaciteit (menskracht) in lijn met elkaar te brengen. Dat vraagt de komende jaren om keuzes en prioritering van het provinciebestuur.

De opgaven waar de provincie Utrecht invulling aan moet geven en de transitie waar wij aan werken, hebben impact op onze bewoners en op toekomstige generaties. Uitdagingen van de toekomst vragen vaak ook om meer en verdergaande investeringen in een financieel onzekere en spannende tijd. In deze kadernota is oog voor beide aspecten: ambities waarmaken en doelen bereiken, en daarbij zorg dragen voor een gezonde financiële basis.

1.2 Algemeen beeld

Deze kadernota is tot stand gekomen tegen de achtergrond van geopolitieke conflicten wereldwijd en de aankomende verkiezingen in de Verenigde Staten en voor het Europees Parlement. Deze gebeurtenissen veroorzaken maatschappelijke spanningen en economische veranderingen die van invloed zijn op de provincie Utrecht en haar inwoners, met daaruit voortvloeiende onzekerheden.

Daarnaast zijn er ontwikkelingen vanuit Den Haag waarvan de impact moeilijk te voorspellen is. De val van het kabinet in 2023, de nog niet afgeronde formatie en de demissionaire status van het kabinet vertragen belangrijke dossiers voor de provincie Utrecht, zoals de transitie van het landelijk gebied, investeringen in infrastructuur en woningbouw.

Van financieel belang is ook hoe een nieuw kabinet besluit om te gaan met het advies van de studiegroep begrotingsruimte van het Rijk, die adviseert om vanaf 2028 structureel 17 miljard euro te bezuinigen op de Rijksbegroting. Dit zal onvermijdelijk effect hebben op wat het Rijk kan bijdragen - en niet kan bijdragen - aan provinciale maatschappelijke uitdagingen. Een bezuiniging vanuit het Rijk richting decentrale overheid is daarbij niet ondenkbaar.

Bovendien zorgt de keuze voor een wijziging van het indexatiemodel voor het provinciefonds voor onzekerheid over de beschikbare middelen vanaf 2027. Bij dit nieuwe model is de indexeringswijze van het provinciefonds niet langer gekoppeld aan de rijksuitgaven (de zogenaamde Trap op Trap af systematiek), maar aan het bruto binnenlands product (BBP). Meer helderheid hierover wordt verwacht in de komende meicirculaire, waarin de precieze impact op de provinciale begroting meer duidelijk zal worden. Daarnaast speelt ook het voorstel voor de wijziging van het verdeelmodel voor het provinciefonds zelf. Op termijn is de verwachting dat de ontvangsten van de provincie Utrecht lager uit zullen vallen met een bedrag van rond de 20 miljoen euro structureel (op basis van de gegevens 2020).

Kortom, naast inflatie en stijgende rente, zorgen de genoemde ontwikkelingen voor onzekerheid en een onduidelijk financieel perspectief, ook voor de provincie Utrecht. Dit maakt het des te belangrijker om ons hierop voor te bereiden en te kijken hoe we kunnen streven naar voldoende wendbaarheid en weerbaarheid in onze begroting, en een duurzame financiële toekomst.

Investerings

Tegelijkertijd wordt onze rol bij maatschappelijke uitdagingen en transities in de komende jaren steeds groter. Vanuit verschillende bevoegdheden en wettelijke (uitvoerings)taken – al dan niet recent overgedragen door het Rijk - werken we aan een gezonde en veilige leefomgeving, waarbij klimaat en energie, ontwikkelingen in het landelijk gebied, wonen en mobiliteit de grootste uitdagingen vormen. We streven ernaar om deze transities te versnellen en de groei van de provincie kwalitatief te faciliteren en te verdiepen. Met deze kadernota doen we daarom voorstellen om te investeren in maatregelen die hier direct aan bijdragen, zoals:

- Bereikbaarheidsprogramma
- Klimaatmaatregelen en de energietransitie
- Uitvoering nieuwe provinciale volkshuisvestingstaken
- Faunabeleid en monitoring

Deze kadernota bevat voorstellen voor het doorvoeren van noodzakelijke indexaties, zoals de cao-loonstijging, onderhoud van gebouwen en digitale infrastructuur. Tevens geven we invulling aan de door Provinciale Staten aangenomen motie 'indexeren kun je leren'. Daarnaast geeft deze kadernota voor een belangrijk deel verder invulling aan het coalitieakkoord en de Strategische College Agenda, om zo te komen tot een groenere, gezondere, duurzamere en meer ondernemende provincie Utrecht.

Duurzaam financieel evenwicht

De uitdagingen en transities waar de provincie de komende jaren mee te maken krijgt, vragen om fysieke ruimte, personele inzet en financiële middelen. Deze voorwaarden kennen alle drie hun grenzen en concurreren soms onderling in het streven naar en het realiseren van een gezonde leefomgeving. Ambities op het ene vlak beïnvloeden de ambities op een ander vlak, zoals beschreven in de geactualiseerde Groeisprong 2040 (de financiële doorrekening van de ambities uit de Omgevingsvisie provincie Utrecht, deze zal eind mei 2024 verschijnen). Het is eenvoudigweg niet mogelijk om alles met het gewenste ambitieniveau aan te pakken. Er moeten keuzes worden gemaakt om een goed evenwicht te bereiken tussen de doelen en de beschikbare capaciteit van mensen, middelen en de fysieke ruimte.

Om ervoor te zorgen dat de provincie de komende jaren financieel gezond en wendbaar blijft, vormt duurzaam financieel evenwicht met het oog op de toekomst een prioriteit komend jaar in aanloop naar de Kadernota 2026. De geactualiseerde doorrekening van de Groeisprong dient hierbij als basis voor een gezamenlijke route met Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten, om te komen tot een toekomstbestendige en evenwichtige provinciale begroting, met ook oog en aandacht voor de uitvoeringskracht en onze ambities. Daarbij hoort een meer precieze doorkijk van de begroting voor de komende 10 jaar. Op basis hiervan worden effecten van nog te maken keuzes en aan te brengen prioritering beter duidelijk. Na de zomer van 2024 ontvangt u een voorstel voor een gezamenlijk proces over hoe dit traject eruit zal zien.

Onzekerheden aan inkomstenkant

Het doel van deze kadernota is om een zo goed mogelijk beeld van de financiële situatie van de provincie te geven, maar dit beeld kent zoals gezegd een grote mate van onzekerheid. Dit betreft met name onzekerheid over de inkomsten van de provincie binnen de looptijd van de meerjarenbegroting. Het betreft een drietal ontwikkelingen:

Provinciefonds

Als eerste is de herijking van het provinciefonds van invloed op de (toekomstige) bestedingsruimte van de provincie. De eerste indicaties zijn dat de provincie Utrecht een stevig nadeel zal ondervinden van de – nog vast te leggen - nieuwe verdeelsleutel¹. Daarnaast is bij de voorjaarsbesluitvorming op rijksniveau afgesproken dat de BBP-systematiek zal worden toegepast vanaf 2024. Hiermee wordt met terugwerkende kracht afgestapt van de “trap op-trap af” systematiek waarbij de indexatie van het provinciefonds gekoppeld is aan de Rijksuitgaven. De gevolgen van deze wijziging worden overigens wel grotendeels gecompenseerd². De berichtgeving over deze compensatie komt echter te laat om mee te nemen in de kadernota. De precieze gevolgen van deze afspraken worden duidelijk op basis van de meicirculaire. Daarnaast spelen er meerdere ROB-adviezen met betrekking tot de bekostiging van wettelijke taken van provincies, zoals over klimaat en energie, waarover het kabinet nog een

---

¹ Zie voor meer informatie [Vervolgstappen verdeelmodel \(provincie-utrecht.nl\)](https://www.provincie-utrecht.nl/vervolgstappen-verdeelmodel)

² zie voor meer informatie [Memorandum \(provincie-utrecht.nl\)](https://www.provincie-utrecht.nl/memorandum)

positie moet innemen. De uitkomst van deze adviezen zullen effect hebben op de begroting.

Provinciale opcenten

De tweede ontwikkeling met betrekking tot de provinciale inkomsten betreft onduidelijkheid rond de te ontvangen provinciale opcenten. Doordat de afspraken over elektrische auto's nog niet helder zijn, is besloten om geen wijzigingen door te voeren in de aantallen autobezitters dat opcenten betaalt. Ook hierover wordt meer duidelijkheid verwacht op basis van de meicirculaire. Hierin zal een inschatting staan over het aantal auto's dat opcenten betaalt en een compensatie voor de langer doorlopende Motorrijtuigenbelasting-korting voor elektrische auto's. Hierbij speelt natuurlijk ook de discussie over betalen naar gebruik en een nieuw belastinggebied. Beide ontwikkelingen zijn op dit moment onzeker gezien de kabinetsformatie.

Specifieke Uitkeringen (SPUK's)

Als laatste zijn er dit voorjaar afspraken gemaakt tussen het Rijk en decentrale overheden over het beperken van het aantal Specifieke Uitkeringen (SPUK's). SPUK's zijn geen uitkeringen bedoeld voor de algemene middelen zoals het provinciefonds, maar betreffen uitkeringen verbonden aan benoemde bestedingsdoelen. Deze SPUK's zijn de voorbije jaren flink in aantal toegenomen (37 in de provinciale jaarrekening 2023). Dit betekent een toename van de verantwoording- en controlekosten aangezien de provincie over deze bestedingen dient te verantwoorden naar het Rijk via de jaarrekening. Daarnaast betekent de toename in SPUK's ook een afname in beleidsvrijheid, het geld is immers geormerkt. Het is op dit moment nog onduidelijk wat de precieze financiële impact is van de nog te maken afspraken.

Ontwikkelingen aan de lastenkant

Er is veel te doen. De provincie Utrecht heeft de ambitie om aan de slag te gaan en te blijven. Of dit altijd lukt en hoe daarbij de uitgaven van de provincie zich de komende periode ontwikkelen, is afhankelijk van meerdere factoren en uitdagingen.

Een daarvan is dat de uitvoeringskracht van de provincie en van onze partners onder druk staat. Personeel is lastig te vinden en te behouden op de structureel krappe arbeidsmarkt. Netcongestie is eveneens een grote uitdaging en vormt een belemmering voor de ontwikkeling van woningbouw, werklocaties, mobiliteit en duurzame energie. Ook is de problematiek met vergunningverlening als gevolg van de beperkte stikstofruimte een factor die voor vertraging zorgt of kan gaan zorgen. Ten slotte zorgt de besluitvorming vanuit Den Haag over financiële verhoudingen en specifieke middelen – met name de bekostiging van het UPLG – een onzekerheid die ook de lastenkant van de begroting beïnvloedt.

Als gevolg van deze uitdagingen en belemmeringen ontstaat er aan de uitgavenkant van de begroting meer onzekerheid of de provincie alle begrote middelen volgens verwachting en op het geplande moment uitgegeven krijgt. Zeker met betrekking tot de naar verwachting om en nabij 250 miljoen euro die het Rijk de komende jaren ter beschikking stelt voor het UPLG. De prognose- en realisatiekracht van onze financiën zal dus een belangrijke aandachtspunt zijn de komende jaren.

Op de middellange termijn zien we dat het bekostigen van de provinciale ambities uit de pas gaan lopen met de inkomsten. Zoals hierboven in de alinea over financieel duurzaam evenwicht geschetst, vraagt deze ontwikkeling een traject om de begroting ook in de toekomst gezond en wendbaar te houden. Aan de uitgavenkant zal dit naar verwachting leiden tot (her)prioritering van middelen en capaciteit, en het maken van inhoudelijke keuzes waar het de provinciale ambities betreft.

1.3 Leeswijzer Kadernota 2025

In deze kadernota hebben we de financiële ontwikkelingen in drie hoofdgroepen geordend:

- a. Autonome ontwikkelingen;
- b. Beleidsvoorstellen programma's te verwerken in de begroting 2025-2028 (waarbij ook de invulling van de taakstelling wordt meegenomen);
- c. Nieuwe kaderstellende voorstellen.

Ad a. Bij autonome ontwikkelingen kunt u denken aan de financiële effecten van de cao-afspraken, gestegen inkooprijzen en inflatie. Hoewel de prijsontwikkeling kan leiden tot andere keuzes, zijn ze op korte termijn een gegeven. Hier zijn ook twee ontwikkelingen opgenomen die niet geheel autonoom zijn. Ten eerste: de vrijval die plaatsvindt doordat de deelneming in Stedin kleiner is dan destijds begroot. Ten tweede: de kapitaallasten die zijn opgenomen in het laatste jaar van de kadernota. Dit betreffen geen ontwikkelingen die totaal autonoom zijn, er ligt besluitvorming aan ter grondslag. Het zijn echter wel besluiten die al genomen zijn en waar de besluitvorming in de kadernota dus geen invloed meer op heeft en die dus voor deze kadernota autonoom worden geacht.

Ad b. In deze kadernota lichten we 63 voorstellen inhoudelijk toe in paragraaf 2.2. De voorstellen passen in het vigerend beleid, hebben vaak het karakter van bedrijfsvoering en capaciteit voor de formatie of geven invulling aan expliciete wensen die uw staten via een motie hebben uitgesproken. We passen deze methode toe aangezien de provincie Utrecht uiterlijk op 15 november dit jaar een begroting moet vaststellen voor 2025, dit is wettelijk verplicht. De vaststelling hiervan is vooralsnog voorzien in een vergadering van Provinciale Staten op woensdag 13 november 2024.

Ad c. De kadernota schetst niet alleen de belangrijkste financiële ontwikkelingen in aanloop tot de programmabegroting en het meerjarenbeeld. Er worden ook andere voorstellen opgenomen, zoals de hoogte van de indexaties en een wijzigingsvoorstel voor de in de begroting opgenomen doelenboom. Deze kadernota bevat daarnaast een doorkijk naar voorstellen om de doelmatigheid en effectiviteit van het subsidieproces te vergroten. Als laatste is er natuurlijk het traject van de commissie Janssen wiens voorstellen vanaf het begrotingsjaar 2025 zullen worden doorgevoerd en waar een zienswijze door Gedeputeerde Staten over gegeven is.

1.4 Financieel beeld 2025-2028

Financieel meerjarenperspectief 2025-2028

Voorstellen financieel te verwerken in de begroting 2025-2028

(* betekent een positief saldo van baten en lasten of een verhoging daarvan)

Financieel kader	Incidenteel				Structureel				Totaal
	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028	2025-2028
A. Totale budgettaire ruimte voor kadernota	-17.356	-10.418	6.526	0	20.070	17.790	13.953	13.953	44.518
B. Totaal actualisaties autonome ontwikkelinge	0	0	-15.042	41.438	5.273	2.827	14.889	-34.292	15.094
C. Tussenstand Kadernota 2025-2028 na autonome ontwikkelingen	-17.356	-10.418	-8.516	41.438	25.343	20.617	28.842	-20.339	59.612
D. Beleidsvoorstellen programma's te verwerken in de Begroting 2025-2028									
1. Ruimtelijke ontwikkeling	-	-	-	-	-335	-269	-239	-239	-1.082
2. Landelijk gebied	454	1.299	2.053	-3.657	100	100	-2.471	-1.631	-3.752
3. Bodem, water, milieu	-	-	-	-	419	608	783	783	2.593
4. Energietransitie	-	-	-	-	71	144	210	210	635
5. Bereikbaarheid I - Algemeen	4.000	2.000	0	0	-4.889	-4.385	-4.385	-4.385	-12.044
6. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer	-	-	-	-	-541	-733	-213	-818	-2.305
7. Cultuur, erfgoed, recreatie en toerisme	106	110	256	-300	165	375	410	710	1.832
8. Economie	-	-	-	-	84	178	260	260	782
9. Bestuur	-639	-739	-109	160	-1.032	-1.032	-1.032	-1.032	-5.455
10. Overzicht Overhead	-1.090	-450	-450	-350	-1.993	-2.034	-2.236	-2.238	-10.841
Algemene middelen	-	-	-5.000	-	-	-	-	8.000	3.000
Vrijval stelpost taakstelling na invulling	-	-	-	-	-2.500	-5.000	-7.500	-7.500	-22.500
D. Totaal voorstellen bestaand beleid	2.831	2.220	-3.250	-4.147	-10.451	-12.048	-16.413	-7.880	-49.137
Financieel meerjarig saldo na autonome ontwikkelingen en voorstellen van GS om in de begroting 2025-2028 te verwerken	-14.525	-8.198	-11.766	37.291	14.892	8.569	12.429	-28.219	10.475
Financieel beeld incidenteel en structureel	368	371	664	9.072					

De bovenstaande tabel is als volgt opgebouwd. Eerst wordt de totale budgettaire ruimte weergegeven die beschikbaar is bij aanvang van de kadernota (A). Dit is het beeld uit de begroting 2024, de eerste begrotingswijziging en de verwerking van het coalitieakkoord (tweede begrotingswijziging). Daarnaast zijn er autonome ontwikkelingen (B), deze worden verder toegelicht in paragraaf 2.2. Dit leidt tot een overzicht van de budgettaire stand nadat de autonome ontwikkelingen zijn verwerkt (c). Hierna volgt een samenvatting van de voorstellen per programma (D). In totaal stelt GS voor om de komende vier jaar 49 miljoen extra uit te geven

De begroting laat, na goedkeuring van de voorstellen, een sluitend financieel beeld voor de komende jaren zien. De komende drie jaar wordt geen van de jaren een noemenswaardig positief resultaat geboekt. Gegeven het ravijnjaar in 2026 en de ambities en de investeringen als gevolg van het coalitieakkoord, is dit niet onverwacht. Reden tot zorg is echter dat de huidige ambities op de lange termijn ertoe leiden, dat er een structureel negatief saldo wordt verwacht. Dit wordt met name veroorzaakt door de gevolgen van investeringen en daaraan verbonden kapitaallasten.

De kapitaallasten bestaan uit de verwachte rente- en onderhoudslasten van de geplande investeringen in infrastructuur. Dit betreffen de kosten van de posten voor mobiliteit (200 miljoen en 115 miljoen) uit het coalitieakkoord. Deze kosten vallen in de jaren na 2028 en de kapitaallasten van deze investeringen worden in beeld gebracht om de structurele lasten van alle voornemens die in het coalitieakkoord staan, op het netvlies te houden. Daarnaast kan een groot gedeelte van het structurele tekort worden verklaard door de effecten van de indexaties. Hierbij is een gedeelte van de indexaties voor 2028 nog niet in het beeld. Zo is het verwachte positieve resultaat vanuit de voorjaarsnota nog niet opgenomen. Zoals eerder aangegeven zal dit bij de aankomende meicirculaire bekend worden. Hetzelfde geldt voor de ontwikkeling van het aantal auto's dat opcenten betaalt. Hierdoor is het beeld van de autonome ontwikkelingen voor 2028 nog niet volledig en wordt dit bij de Begroting 2025 in zijn geheel verwerkt.

Het is de doelstelling van dit college om te streven naar een duurzaam financieel evenwicht om de begroting structureel in balans te brengen. Hiervoor wordt een aanvullende structurele opgave van 8 miljoen euro ingeboekt voor 2028. Over de invulling hiervan zult u bij de begroting verder worden geïnformeerd. De meicirculaire zal betrokken worden bij de invulling van deze opgave en daarmee zal naar verwachting al

een (groot) gedeelte van de opgave kunnen worden ingevuld. Voor de periode die valt na het meerjarenbeeld van deze kadernota verwijzen wij naar de alinea onder paragraaf 1.2 over financieel duurzaam evenwicht. Op basis van de geactualiseerde doorrekening van de Groeispromg zal een traject doorlopen worden richting de Kadernota 2026 dat enerzijds meer inzicht en grip zal geven over de middellange termijn ontwikkeling van de provinciale begroting (doorkijk komende 10 jaar) en anderzijds handvatten zal bieden om keuzes te maken en (her)prioritering in aan te brengen aan de uitgaven- en inkomstenkant van provinciale begroting. Vanzelfsprekend wordt dit gekoppeld aan de provinciale uitvoeringskracht en onze inhoudelijke ambities.

1.5 Taakstelling

In het coalitieakkoord heeft GS zichzelf de taak gesteld om deze coalitieperiode structureel jaarlijks tot oplopend € 7,5 miljoen te bezuinigen. Doel hiervan was het binnen bestaande middelen vinden van financiële ruimte voor nieuwe ambities. Aan de taakstelling is bij deze kadernota voor het grootste deel al structureel invulling gegeven. Op deze manier kunnen de provinciale organisatie en partners buiten op een goede wijze invulling geven aan de effecten hiervan. Alleen in programma 2 wordt voorgesteld om een gedeelte van de taakstelling incidenteel in 2028 te vullen. Dit aangezien dit programma financieel met ingrijpende veranderingen te maken krijgt als gevolg van de middelen voor en uitvoering van het UPLG, dat besloten is te wachten tot het beeld hiervan meer stabiel is geworden. De structurele invulling zal later ingevuld worden.

Bij het voorstel over de invulling van de taakstelling is gestreefd naar een evenwichtig pakket en invulling, waarbij de taakstelling van structureel € 7,5 miljoen is verdeeld over de verschillende programma's en beleidsonderdelen. Conform het coalitieakkoord is hierbij gekeken naar materieel budget en subsidies. Een degelijke exercitie heeft altijd consequenties en is onmogelijk zonder ergens 'pijn' te doen. Er is naar gestreefd om deze pijn zoveel mogelijk te minimaliseren. De taakstelling is aangevlogen door een check te doen op het bestaande overdrachtsdocument (zo is er geput uit bijlage 4 van het document). Verder is gekeken naar waar welke budgettaire ruimte er nog aanwezig lijkt te zijn, mede op basis van de realisatie van de afgelopen jaren. Ook is gekeken naar waar er gecombineerd kan worden, mede door gebruik te maken van nieuwe of andere middelen. Als laatste is in een quick scan gekeken naar subsidieregelingen die mogelijk gestopt kunnen worden, al dan niet op de langere termijn. Voor het goed onderzoeken van subsidieregelingen (momenteel 42 regelingen) is meer tijd nodig. Dit blijft komend jaren nadrukkelijk in beeld o.a. via nieuwe afspraken om de doelmatigheid en efficiëntie van subsidies te bevorderen.

Hieronder treft u een overzicht van de voorgestelde invulling van de taakstelling aan. De uitleg over individuele voorstellen wordt gegeven in hoofdstuk 2 waar alle individuele voorstellen worden toegelicht.

Taakstelling	Incidenteel				structureel			
	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
Verlagen budget Netwerk omgevingsgericht					65	131	161	161
Bestemingsreserve Landelijk gebied (I)	454	1.299	2.053	799				
Bomenplan					100	100	100	100
Transitiemiddelen landelijk gebied					0	0	0	1.210
Incidenteel maken groene initiatieven								200
Bodemdaling en broeikasuitstoot betalen door Rijk					240	240	240	240
Verlagen innovatiebudget gezonde leefomgeving					75	75	250	250
Bezuinigen bedrijfsvoering RUD						189	189	189
Doorbelasten werkzaamheden RUD					104	104	104	104
Verlagen subsidiebudget gemeenten bij energiebesparing inwoners					71	144	210	210
Subsidies knooppunten					996	1.500	1.500	1.500
Meer risico OV inkomsten				-800				800
Herprogrameren 12 miljoen (m.n. OV)				-727				727
Terugvloeiende middelen ter voorkomen verschaling OV		415	1.527	1.527				
Fonds vitale samenleving voor cultuurparticipatie en -educatie		100	200	300				
Netwerk leefomgeving en verbeeldingskracht						65	100	100
Recreatie en toerisme (CP-budget)	-80	40	40		245	245	245	245
Recreatie en toerisme (subsidies)						25	25	65
Onderuitputting 2024 programma 7	106	110	256					
Cultuur en erfgoedprogramma 2029-2032				-300				300
MKB-dienstverlening					51	51	61	61
Vorbereiden economisch beleid (onderzoek)						44	100	100
Internationaal vestigingsbeleid (china en iwcur)					33	83	83	83
Subsidie bestuurlijke zaken					40	40	40	40
Start-up incubators							16	16
Totaal	480	1.964	4.076	799	2.020	3.036	3.424	6.701
Benodigde Taakstelling					2.500	5.000	7.500	7.500
Totale invulling inc. + struc.	2.500	5.000	7.500	7.500				

1.6 Meerjaren Investeringsplan (MIP)

Op 11 mei 2022 hebben de Provinciale Staten de nota investeren, waarderen en exploiteren vastgesteld. Met deze nota zijn de kaders en uitgangspunten vastgelegd over de wijze waarop wordt omgegaan met investeringen in de vaste activa en de bijhorende kapitaallasten. Een belangrijk instrument voor de investeringen is het Meerjaren Investeringsplan (MIP). In de nota investeren is aangegeven dat het MIP bij de Kadernota en bij de Programmabegroting aan uw Staten wordt voorgelegd. Het MIP mobiliteit wordt niet geïntegreerd in de Kadernota-stukken, maar is een belangrijke bouwsteen om te komen tot een inschatting van de begrote kapitaallasten in 2025 tot en met 2028.

Het MIP geeft inzicht in:

1. De voortgang van de huidige projecten en mogelijke wijzigingen;
2. De programmering van de voorgenomen investeringen in de verschillende fasen van projecten. Afgeleid hiervan vindt ook de besluitvorming plaats. Bij de Kadernota zijn dat onder andere principebesluiten verbonden aan de Initiatiefase;
3. De financiële ontwikkeling van de kapitaallasten.

Bij het MIP en dus de Kadernota stelt de Provinciale Staten ook vast, welke projecten in studie worden genomen en uitgewerkt van initiatiefase naar definitiefase. Hoewel Provinciale Staten in een later stadium zal besluiten of een project ook daadwerkelijk in uitvoering wordt genomen en de bijbehorende kapitaallasten alsdan dienen te worden gedekt in de begroting, is het wel goed te realiseren wat de prognosewaarde is van deze nu verder uit te werken projecten. Tenslotte maken we bij dit besluit tot uitwerking al plankosten en vraagt het ook capaciteit. Het zou zonde zijn deze kosten te maken als er niet een basis bereidheid is het project straks ook daadwerkelijk naar uitvoering te brengen. Dit is mede van belang aangezien het huidige structureel opgenomen kapitaallastenplafond voor (vaar)wegen onvoldoende is om alle studieprojecten naar uitvoering te brengen waardoor hoe dan ook een gedeelte van de nu voorgestelde studieprojecten niet uitgevoerd zullen kunnen worden.

Het MIP Mobiliteit op hoofdlijnen

Op basis van de huidige verwachtingen en planning verwacht de provincie in 2025 voor € 76 miljoen te investeren. In 2026 loopt het volume van investeringen op tot € 92 miljoen, om daarna via een beperkte daling in 2027 (€ 87,5 mln.) te stijgen tot € 130 miljoen in 2028. De Provinciale Staten hebben inmiddels ook besloten tot ruim € 109 miljoen aan investeringen die plaats zullen vinden na 2028. De kapitaallast voor deze investeringen is gedekt. Evenals een stelpost voor de rente.

Naast deze al geplande investeringen heeft de provincie op dit moment een groot aantal infraprojecten in studie met een voorzichtige prognosewaarde van € 430 miljoen. Met de afschrijving en rentelast van deze investeringen is nog geen rekening gehouden in het meerjarenbeeld. Deze worden wel toegelicht en van een voorlopige schatting voorzien in paragraaf 3.2. Specifieke ontwikkelingen in het MIP voor de besluitvorming zijn:

In paragraaf 3.1 van het MIP (pagina 9 van het MIP) worden geen voorstellen gedaan voor het in studie nemen van projecten in het programma 5 Bereikbaarheid Algemeen. Er zijn 2 nieuwe projecten in de studiefase (van initiatiefase naar definitiefase) opgenomen met een indicatieve inschatting van de projectwaarde van in totaal € 2 miljoen voor het programma 6 Bereikbaarheid OV. Er worden geen voorbereidingskredieten aangevraagd voor het verder uitwerken van grote projecten.

In paragraaf 3.5.1 (blz. 11) en 3.6.1 (blz.14) van het MIP ziet u de onderbouwing van de gevraagde extra middelen voor de indexatie van lopende uitvoeringsbesluiten.

In paragraaf 3.5.2 (blz.12) van het MIP ziet u in een tabel de 7 projecten binnen programma 5 Bereikbaarheid Algemeen waarvoor wij nu krediet aanvragen. Hiermee kunnen wij deze projecten voor wegen, fiets en verkeersveiligheid in uitvoering nemen. De gevraagde vijf kredieten tellen op tot € 74.412.000.

In paragraaf 3.6.2 (blz.15) van het MIP ziet u in een tabel de 2 nieuwe OV- projecten binnen programma 6 Bereikbaarheid OV waarvoor wij nu krediet aanvragen. De gevraagde kredieten tellen op tot € 5.306.000.

In de paragrafen 3.5.3. en 3.6.3 ziet u in de tabellen de kredieten waarvoor verruiming dan wel vrijval wordt gevraagd. Het gaat om 7 projecten voor wegen, fiets en verkeersveiligheid. Het totaal van deze bijstellingen telt op tot € 9.140.000. Ook voor 1 OV- project is dit het geval. Deze bijstelling is € 331.000.

Het MIP en MOP Bedrijfsvoering

Het MIP en MOP Bedrijfsvoering waren op het moment van schrijven van de kadernota nog te veel in ontwikkeling om toegevoegd te kunnen worden. Voor de komende jaren is dit een aandachtspunt en wordt dit met prioriteit opgepakt. Wel wordt er in deze kadernota een aantal voorstellen gedaan die in het MIP en MOP Bedrijfsvoering thuishoren. Specifiek betreffen dit de voorstellen, 10.1 indexeren specifieke contracten, 10.2 investeringen in apparaat en bedrijfsvoering en 10.4 duurzaamheid bedrijfsvoering. Deze voorstellen worden in hoofdstuk 2 verder toegelicht.

2. Ontwikkelingen in Kadernota 2025-2028

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de ontwikkelingen waarvan wij voorstellen die op te nemen in de Programmabegroting 2025. Dit zijn:

1. Autonome ontwikkelingen algemeen;
2. Voorstellen vanuit beleidsprogramma's.

Iedere paragraaf bevat een financiële tabel en een toelichting op de ontwikkeling.

2.1 Actualisaties autonome ontwikkelingen

(+ betekent een positief saldo van baten en lasten of een verhoging daarvan)

(bedragen x € 1.000)

	Incidenteel				Structureel				Totaal
	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028	2025-2028
Autonome ontwikkelingen algemeen									
1. Stedin					2.100	2.100	2.100	2.100	8.400
2. Langjarige doorwerking kapitaallasten				28.800				-28.800	0
3. Stelpost Loon- en prijsstijgingen					1.177	-352	-2.709	-12.395	-14.280
4. Provinciale opcenten (prijs)					575	623	626	4.803	6.627
5. Ruimte plafond Kapitaallasten Mobiliteit			-15.042	12.638	1.422	456	14.873	0	14.347
Totaal autonome ontwikkelingen algemeen	-	-	-15.042	41.438	5.274	2.827	14.890	-34.292	15.094

De autonome ontwikkelingen betreffen veelal ramingen op basis van het CPB. In paragraaf 3.2 treft u een toelichting aan welke indexatie cijfers zijn gebruikt voor welke posten. Zeker voor het laatste jaar (2028) geldt dat het beeld een gedeeltelijk beeld betreft. Zo is de ontwikkeling van het provinciefonds nog niet meegenomen doordat de meicirculaire nog niet verwerkt kon worden. De verwachting is dat het provinciefonds in 2025 een negatief accres laat zien en in de latere jaren een positief accres en dus leidt tot extra financiële ruimte. Ook andere posten zoals de ontwikkeling van het aantal auto's dat opcenten betaalt, ontbreekt nog. Deze ontwikkeling is niet te voorspellen vanwege de verwachte veranderingen in de regelgeving.

In totaal laten de autonome ontwikkelingen een plus zien van € 15 miljoen. Echter in het laatste jaar is het structurele saldo van de autonome ontwikkelingen ruim negatief. Dit is gedeeltelijk rekenkundig door de wijze waarop de ruimte in het plafond kapitaallasten wordt meegenomen (dit valt in 2028 incidenteel vrij, in overige jaren structureel) en gedeeltelijk doordat we de kapitaallasten op de lange termijn in het beeld brengen. Daarnaast kent de ontwikkeling van de loon- en prijsstijging een zeer negatief verloop.

1. Stedin

In het coalitieakkoord is € 2,1 miljoen vrijgemaakt voor de rentelasten voor een deelneming in Stedin. Op 20 maart jl. heeft u besloten om deze stelpost vrij te laten vallen naar algemene middelen. Voor 2025 en verder vindt dat hier plaats. Voor 2024 wordt dit verwerkt in de aankomende zomernota.

2. Langdurige doorwerking kapitaallasten

Als gevolg van het coalitieakkoord en de 2^e Begrotingswijziging 2024 zijn meerdere beslissingen genomen met een langjarige doorwerking waarbij de kapitaaluitgaven pas later plaatsvinden. De kosten komen dus pas in jaren die nog niet in beeld worden gebracht in deze kadernota. Het is gebruikelijk om deze kapitaallasten wel in beeld te brengen. Het is namelijk een structurele last die niet vergeten dient te worden. Aangezien de daadwerkelijke uitgaven pas vele jaren later plaatsvinden, wordt boekhoudkundig deze kostenpost met een incidentele vrijval geneutraliseerd.

Dit betreft de gebruikelijke methode die tot nu toe is gebruikt om de langjarige doorwerking van kapitaallasten in beeld te houden. Het is ons voornemen om de langjarige doorwerking ook in meer detail in beeld te brengen door in de komende begroting een bijlage toe te voegen met daarin het beeld van de uitgaven van de komende tien jaar. Dit op basis van met name de actualisatie van de doorrekening van de Groeisprong en het MIP Mobiliteit. Dit valt binnen

3. Stelpost Loon- en prijsbijstellingen

het proces rondom het financieel duurzaam evenwicht (zie Hoofdstuk 1).

De berekende indexaties zijn gebaseerd op basis van cijfers van het Centraal Plan Bureau (CPB). Zoals ieder jaar wordt deze cijfers op dezelfde wijze berekend, waarbij deze keer ook uitvoering is gegeven aan de motie “indexeren kun je leren” (zie voor meer toelichting paragraaf 3.3).

De uitkomst is dat in het eerste jaar er een lichte neerwaartse bijstelling van de stelpost plaatsvindt (er valt geld vrij). In latere jaren wordt echter een grotere prijsstijging verwacht. Zoals vaker loopt deze prijsstijging op en is er in de laatste jaarschijf een sprong doordat alle eerdere jaarschijven worden gecombineerd met een nieuwe jaarschijf.

In deze stelpost zijn de volgende onderdelen opgenomen:

- Lonen op basis van de formatie uit algemene middelen (niet formatie uit materiële middelen);
- Meerjarige Subsidies van partnerorganisaties verdeeld naar loon/prijseffect (niet alle subsidies); alleen exploitatie
- Voormalige decentralisatie uitkering Verkeer en Vervoer waaruit met name de concessievergoeding openbaar vervoer wordt gedekt;
- Beperkte stelpost voor stijging prijzen contractafspraken (niet alle materiële budgetten).
- Nieuwe indexatie voor MOP mobiliteit is toegevoegd conform de motie “indexeren kun je leren”.

4. Provinciale opcenten (prijs)

Bij de provinciale opcenten is een raming gemaakt van de opbrengstenstijging door inflatie. Echter de mutatie door het aantal auto's dat betaalt is hierbij nog niet meegenomen. De cijfers op dit gebied zijn te veel in beweging. Mede doordat de regelgeving over de motorrijtuigenbelasting te veel in beweging is. Daardoor was het niet mogelijk om een zinvolle inschatting te maken van de wijziging van het aantal auto's dat motorrijtuigenbelasting betaalt en het bedrag aan compensatie voor de langer doorlopende MRB-korting voor elektrische auto's dat wordt uitgekeerd. Met de meicirculaire zal meer duidelijkheid worden gegeven en kan deze inschatting beter worden gemaakt.

5. Ruimte plafond kapitaallasten Mobiliteit

In de Nota Investeren, waarden en exploiteren en ook in de Financiële verordening is vastgelegd dat wij in het meerjarenbeeld van elke begroting de kapitaallasten over genomen investeringsbesluiten structureel opnemen.

Voor programma 5 Bereikbaarheid I Algemeen hebben wij momenteel een structurele kapitaalslast opgenomen in het meerjarenbeeld van € 17.784.000 per jaar vanaf 2028 en voor het programma 6 Bereikbaarheid II Openbaar vervoer bedraagt deze kapitaalslast € 24.940.000 per jaar. Dit zogenoemde kapitaallastenplafond is hoog genoeg om de afschrijvingen te dekken voor de investeringen waartoe PS al heeft besloten (of bij het vaststellen van het MIP 2025 gaat besluiten). Echter, sommige investeringen vinden pas hun voltooiing na 2028 en een deel van deze structurele kapitaalslast kan dus incidenteel vrijvallen t.g.v. het algemeen exploitatiesaldo.

Rente

In het hier gepresenteerde budgettaire beeld zijn geen aanvullende rentelasten opgenomen, in het beeld treft u dus geen stelpost rente aan. In de begroting 2024 was een stelpost opgenomen voor rentelasten. Er is in april een kasgeld lening opgenomen van € 20 miljoen voor drie maanden. Op basis van de verwachte kasstromen is de inschatting gemaakt dat daarbij aan de kapitaalbehoefte is voldaan, rekening houdend met de SPUKS voor het UPLG. Het beeld is dat op dit moment geen reden is om de eerder aangenomen stelpost te verhogen. In de begroting 2025 wordt de financieringsbehoefte 2025-2028 in beeld gebracht, gebaseerd op een liquiditeitsprognose met daarin opgenomen de geactualiseerde investeringsplannen (MIP).

2.2 Voorstellen vanuit programma's te verwerken in begroting 2025–2028

Programma 1. Ruimtelijke Ontwikkeling

(bedragen x € 1.000)		Incidenteel				Structureel			
1. Ruimtelijke Ontwikkeling		2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
1.1	Provinciale taak volkshuisvesting					-1.264	-1.264	-1.085	-1.085
1.2	Dekking Volkshuisvesting vanuit bd 1.3					864	864	685	685
1.3	Omgevingsvisie	-225							
1.4	Dekking vanuit reserve omgevingswet	225							
	Totaal Ruimtelijke ontwikkeling	-	-	-	-	-400	-400	-400	-400
1.5	Taakstelling Netwerk Omgevingsgericht Werken					65	131	161	161
	Totaal 1. Ruimtelijke Ontwikkeling	-	-	-	-	-335	-269	-239	-239

Voorstel 1.1 Provinciale taak volkshuisvesting

We gaan de provinciale inzet ten aanzien van de woningbouwopgave en het volkshuisvestingsvraagstuk verder vergroten én verbreden. Aanleiding hiervoor is de rol die voor provincies is weggelegd in de uitvoering van de Nationale Woon- en Bouwagenda en de komst van de wet Versterking regie volkshuisvesting die waarschijnlijk rond de zomer 2024 in werking treedt. Eén van de verplichte onderdelen die hieruit voortvloeit is het opstellen van een Volkshuisvestingsprogramma. Aanvullend komen er taken onze kant op vanuit de Spreidingwet en aanpassingen in de Huisvestingswet en Woningwet. Ook de incidentele inzet voor 2024 wordt hiermee meerjarig doorgetrokken, alsmede wordt invulling gegeven aan de versterkte benodigde inzet op genoemde taken.

Voorstel 1.2 Dekking Volkshuisvesting vanuit beleidsdoel 1.3

Voorstel is om de nieuwe taken voor volkshuisvesting (voorstel 1.1) deels te dekken vanuit beleidsdoel 1.3. door het bestaand budget van Wonen breder in te zetten. Waarbij op het moment dat er Rijksmiddelen voor deze nieuwe taken worden toegekend de middelen terugvloeien naar het budget wonen, zodat de nieuwe taak onze ambities met betrekking tot bouwen en wonen niet te zeer negatief beïnvloedt.

Voorstel 1.3 Omgevingsvisie

Na vaststelling van het Ruimtelijk Voorstel wordt aan de actualisatie van de Omgevingsvisie gewerkt. Dit is op dit moment onvoldoende belegd in de organisatie. In de Kaderbrief van vorig jaar is incidenteel formatie toegekend. Het proces van actualisering van de Omgevingsvisie loopt door in 2025. Mocht in 2025 meer duidelijk zijn over het ritme waarin gewerkt wordt aan ruimtelijk voorstel en omgevingsvisie zal indien noodzakelijk een aanvullend voorstel worden gedaan voor de jaren daarna.

Voorstel 1.4 Dekking vanuit reserve omgevingswet

Voorstel 1.3 kan worden gedekt uit de reserve omgevingswet.

Voorstel 1.5 Taakstelling Netwerk Omgevingsgericht Werken

Voorstel is om stapsgewijs het structureel budget Netwerk Omgevingsgericht Werken te verlagen. Dit budget wordt gebruikt ten behoeve van kosten en bijdragen aan complexe gebiedsprojecten en voor de organisatie van evenementen. Bij de besteding van deze middelen leggen we prioriteit bij het ondersteunen van complexe gebiedsprojecten. Vanwege de verlaging van het budget wordt daarom gestopt met de organisatie van de Dag van de Utrechtse Kwaliteiten. Onze verwachting is dat het overblijvende budget toereikend is om ook komende jaren ondersteuning te kunnen bieden aan complexe gebiedsprojecten.

Programma 2. Landelijke gebied

(bedragen x € 1.000)		Incidenteel				Structureel			
2. Landelijk Gebied		2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
2.1	Vrijkomende agrarische bebouwing	-300	-200						
2.2	Dekking uit bestemmingsreserve landelijk gebied	300	200						
2.3	OFM (faunabeheer)					-2.726	-2.541	-2.571	-2.941
2.4	Dekking uit bestemmingsreserve landelijk gebied					2.726	2.541		
2.5	agrarisch natuurbeheer				-9.312				
2.6	Dekking uit bestemmingsreserve Realisatiestrategie natuurvisie				4.128				
2.7	Dekking uit bestemmingsreserve Gebiedsprocessen stikstof				528				
2.8	Servicebureau					-115	-115	-115	-115
2.9	Dekking servicebureau vanuit Mobiliteit					115	115	115	115
	Totaal Landelijk Gebied	0	0	0	-4.656	0	0	-2.571	-2.941
2.10	Taakstelling bomenplan					100	100	100	100
2.11	Taakstelling inzet bestemmingsreserve Landelijk G	454	1.299	2.053	799				
2.12	Taakstelling Inzet transitiemiddelen Landelijk gebied								1.210
2.13	Incidenteel maken groene initiatieven				200				
	Totaal 2. Landelijk Gebied	454	1.299	2.053	-3.657	100	100	-2.471	-1.631

Voorstel 2.1 Vrijkomende agrarische bebouwing

In het coalitieakkoord is afgesproken om het beleid voor vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) te actualiseren en daarbij meer ruimte te zoeken voor sociale en economische functies (par. 4.2-Wonen). Meer stimuleringsinstrumenten en meer ruimte voor functieverandering zijn urgent om stoppende boeren perspectief te bieden. Provinciale Staten heeft op 20 maart jl. de VAB aanpak van 2024-2026³ besproken.

Voorstel 2.2 Dekking uit bestemmingsreserve landelijk gebied

In de bestemmingsreserve Landelijk Gebied is rekening gehouden met € 200.000 voor VAB's. Het resterend bedrag van € 300.000 wordt gedekt door het verlagen van de bestemmingsreserve Landelijk gebied, onderdeel de Groene Contour. Tot op heden is er van de beschikbaar gestelde middelen van € 12 miljoen bij het Coalitieakkoord in 2019 € 2,8 miljoen besteed. In praktijk is het lastig om deze opgave te realiseren, realisatie van de NNN-opgave gaat al moeizaam. Kanttekening is dat de Groene Contour wel deel uitmaakt van de UPLG-ambities.

De ambitie voor realisatie van de Groene contour verandert niet. Er blijven binnen de reserve Landelijk gebied middelen beschikbaar voor realisatie van de Groene contour. Ons beleid is ook om, wanneer gronden binnen de groene contour beschikbaar komen voor functieverandering naar natuur, eerst te verkennen of deze onderdeel kunnen worden van het NNN en daarmee gefinancierd kunnen worden met NNN middelen. Een deel van de nieuwe Rijksambitie voor nieuwe natuur kan (eventueel na herbegrenzing) gerealiseerd worden in de Groene Contour met Rijksmiddelen die daarvoor naar verwachting beschikbaar komen.

Voorstel 2.3 Uitvoering Omgevingswetprogramma Faunabeleid & Monitoring (OFM)

Het faunabeleid en de bijbehorende monitoring moet worden vernieuwd. Zo is het wettelijk verplicht om een nieuw Faunabeheerplan op te stellen. Recente jurisprudentie eist dat er verbetering komt en meer inzicht in de relaties tussen inzet preventieve maatregelen, afschot, schade, locaties en daardoor meer onderzoek, monitoring en verzameling van data. Er is een verbetering noodzakelijk van het inzicht in de staat van instandhouding. En in de Omgevingsvisie is de ambitie vastgelegd op het voorkomen van schade op diervriendelijke wijze. Dit resulteert in een nieuw beleid voor fauna en monitoring waar naast middelen uit de huidige begroting extra middelen nodig zijn om te voldoen aan de wettelijke taken, afspraken van PS, GS, coalitieakkoord en IPO. Dit nieuwe beleid is er tevens op gericht om landbouwschade te beperken en daarmee te pogen om de wettelijk verplichte tegemoetkomingen in schades die de provincie moet betalen te drukken.

³ [Aanpak vrijkomende agrarische bebouwing \(VAB\) 2024-2026 \(provincie-utrecht.nl\)](https://www.provincie-utrecht.nl)

Voorstel 2.4	Dekking uit de bestemmingsreserve landelijk gebied
---------------------	---

Voorstel 2.3 wordt gedekt door het verlagen van de bestemmingsreserve Landelijk gebied, onderdeel de Groene Contour (zie de toelichting bij 2.2) en door het verlagen van de bestemmingsreserve Realisatiestrategie Natuurvisie.

Voorstel 2.5	Agrarisch natuurbeheer
---------------------	-------------------------------

De kosten voor het beheer van natuur lopen als gevolg van de landelijk afgesproken indexering van de standaardkostprijzen in het kader van het Subsidiestelsel Natuur en Landschap verder op. Verder zal de provinciale bijdrage voor het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer in 2028 naar verwachting hoger zijn dan in de voorliggende jaren omdat in 2028 het bedrag wordt bereikt dat maximaal bij de EU gedeclareerd mag worden in het kader van het ANLb. Ook nemen de kosten voor de regeling natuurbeheer 2000 toe vanwege de afgesproken indexering. In het kader van deze regeling worden gedurende een periode van 30 jaar in 30 termijnen de door het Groenfonds aan de aanvragers verstrekte leningen voor functieverandering naar natuur afgelost. In totaal gaat het voor het (agrarisch) natuurbeheer om een bedrag van € 9,3 mln.

Voorstel 2.6	Dekking Realisatiestrategie Natuurvisie
---------------------	--

Voorstel 2.5 kan voor € 4,128 miljoen worden gedekt vanuit de hiervoor bedoelde bestemmingsreserve Realisatiestrategie Natuurvisie (RSN).

Voorstel 2.7	Dekking Gebiedsprocessen Stikstof
---------------------	--

Daarnaast kan voorstel 2.5 voor € 528.000 worden gedekt uit de bestemmingsreserve Gebiedsprocessen Stikstof. Van deze reserve is ca € 15 miljoen nog niet bestemd. Dit nog niet bestemde deel is inzetbaar voor het realiseren van de Stikstofopgave en overige UPLG doelen die niet door het Rijk worden gefinancierd. Voorgesteld wordt om de overige € 4,656 miljoen uit de algemene middelen te financieren.

Voorstel 2.8	Servicebureau
---------------------	----------------------

Het servicebureau betreft de administratieve ondersteuning van team Vergunningverlening Natuur en Landschap (VVN), die naast de werkzaamheden binnen VVN ook werkzaamheden voor andere (uitvoerende) teams binnen de provincie Utrecht uitvoert. Concreet gaat het hier om de werkzaamheden die het servicebureau uitvoert voor Wegen (in- en uitritten bij provinciale wegen) en het Trambedrijf. Voorheen was de vergoeding een jaarlijkse betaling vanuit mobiliteit, met deze claim is structurele inzet van medewerkers mogelijk. Deze claim is budgettair neutraal.

Voorstel 2.9	Dekking servicebureau vanuit Mobiliteit
---------------------	--

Het servicebureau voert activiteiten uit voor mobiliteit. Voorgesteld wordt om deze daar ook te dekken. Hiervoor is ruimte binnen mobiliteit.

Voorstel 2.10	Taakstelling bomenplan
----------------------	-------------------------------

Bij de Kadernota 2023 is € 24,3 miljoen beschikbaar gesteld voor realisatie 1.500 ha nieuw bos. De overige 75% van de verwachte totale lasten zijn opgenomen in het UPLG. Met het laten vervallen van de middelen uit het coalitieakkoord voor het bomenplan wijzigt de ambitie niet, deze wordt slechts uit een andere pot gedekt.

Voorstel 2.11**Taakstelling inzet bestemmingsreserve Landelijk Gebied inzake bedrijfsverplaatsingen AVP**

In de reserve landelijk Gebied is € 4,65 miljoen beschikbaar voor bedrijfsverplaatsingen voor realisatie natuurdoelen uitgevoerd door AVP. Deze bedrijfsverplaatsingen kunnen ook worden gedekt uit opkoopregelingen in het kader van UPLG en uit de bestemmingsreserve gebiedsprocessen Stikstof. Dit betreft een incidentele dekking van de taakstelling. Dit achten wij verantwoord aangezien het programma landelijk gebied flink zal veranderen door de Rijksmiddelen. Deze zal volgende kadernota structureel gedekt worden.

Voorstel 2.12**Taakstelling inzet transitiemiddelen Landelijk Gebied**

In totaal is in coalitieakkoord € 12,4 miljoen opgenomen voor transitie LG, vooruitlopend op Rijksmiddelen. Nu de Rijksmiddelen in 2024 voor een deel beschikbaar komen kan een deel van de coalitiemiddelen incidenteel anders worden ingezet, zonder dat de ambities worden afgeschaald.

Voorstel 2.13**Incidenteel maken extra budget coalitieakkoord t.b.v. groene initiatieven**

Voorgesteld wordt om de middelen voor groene initiatieven niet structureel maar alleen incidenteel in te boeken.

Programma 3. Bodem, water en milieu

<i>(bedragen x € 1.000)</i>		Incidenteel				Structureel			
3. Bodem, water en milieu		2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
3.1	Water en bodem sturend					-260		-260	-260
3.2	Dekking vanuit meerjarendoel remmen bodemdaling					260		260	260
Totaal Bodem, water en milieu		0	0	0	0	0	0	0	0
3.3	Taakstelling subsidies bodemdaling en broeikasuitstoot	240	240	240	240				
3.4	Taakstelling innovatiebudget gezonde leefomgeving	75	75	250	250				
3.5	Taakstelling bedrijfsvoering RUD			189	189				
3.6	Taakstelling opdrachtgeverschap RUD	104	104	104	104				
Totaal 3. Bodem, water en milieu		419	608	783	783				

Voorstel 3.1**Water en bodem sturend**

Bij de tweede Begrotingswijziging 2024 zijn middelen beschikbaar gesteld om uitvoering te geven aan "water en bodem sturend". Deels incidentele, deels structurele middelen. Met dit voorstel maken we de extra inzet vanaf 2026 geheel structureel. Het gaat om structureel werk dat in het verlengde ligt van de provinciale wettelijke taken voor water en bodem. Door water en bodem sturend meer sturend te maken in de ruimtelijke ordening kan in de toekomst ook met een ander grillig klimaat goed blijven wonen en werken in de provincie. Het gaat hierbij om voldoende zoetwater, drinkwater, waterberging en klimaatbestendig bouwen.

Voorstel 3.2**Dekking vanuit meerjarendoel remmen bodemdaling**

Voorstel 3.1 kan gedekt worden uit beschikbare middelen van beleidsdoel 3.5 voor remmen bodemdaling. De claim is budgetneutraal binnen programma 3. Structureel verlagen van middelen van bodemdaling/broeikasuitstoot is mogelijk, omdat de noodzakelijke middelen voor Realisatie Veenweidestrategie zijn opgenomen in het UPLG. De verwachting is dat het Rijk het gevraagde bedrag beschikbaar stelt uit de transitiemiddelen.

Voorstel 3.3**Taakstelling subsidies bodemdaling en broeikasuitstoot**

Structureel verlagen van middelen van bodemdaling/broeikasuitstoot is mogelijk, omdat de noodzakelijke middelen voor Realisatie Veenweidestrategie zijn opgenomen in het UPLG. De verwachting is dat het Rijk het gevraagde bedrag beschikbaar stelt uit de transitiemiddelen.

Voorstel 3.4   **Taakstelling innovatiebudget gezonde leefomgeving**

Innovatie maakt steeds meer onderdeel uit van de beleidsprogramma's zelf en vraagt dus minder investering.

Voorstel 3.5   **Taakstelling bedrijfsvoering RUD**

Dit betreft een verwerking van de bezuiniging op de bedrijfsvoering van de RUD zoals voorgesteld in de kadernota RUD 2025 en vastgesteld in het AB RUD.

Voorstel 3.6   **Taakstelling opdrachtgeverschap RUD**

De eerder binnen de begroting van de opdrachtgeversunit opgevangen taken zoals 1 extra BOA (Natuur) en werkzaamheden bodemenergiesystemen (Bodem&Water) wordt elders gedekt.

Programma 4. Energietransitie

<i>(bedragen x € 1.000)</i>		Incidenteel				Structureel			
4. Energietransitie		2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
4.1	Netcongestie					-537	-537	-537	-537
4.2	Dekking netcongestie uit rijksmiddelen					537	537	537	537
Totaal Energietransitie						-	-	-	-
4.3	Taakstelling subsidiebudget energiebesparing inwoners					71	144	210	210
Totaal 4. Energietransitie						71	144	210	210

Voorstel 4.1   **Netcongestie**

Bij de Kaderbrief 2024 is 4 fte incidentele formatie toegekend ten behoeve van de aanpak van netcongestie. Het betreft hier echter een opgave die ook komende jaren veel aandacht vraagt. Het oplossen van netcongestie is een majeure opgave die randvoorwaardelijk is voor het realiseren van andere opgaven, zoals de energietransitie en de realisatie van woningen en werklocaties. Hiervoor is structureel 4 fte nodig met kennis en expertise op het gebied van ruimtelijke ordening en netcongestie.

Voorstel 4.2   **Dekking netcongestie uit rijksmiddelen**

Het Rijk heeft toegezegd om middelen beschikbaar te stellen voor 2024 en 2025 voor uitvoering van de aanpak voor netcongestie. Middelen voor de periode 2026-2030 zijn onderdeel van de herijking van de middelen voor uitvoering van het Klimaatakkoord. Voorgesteld wordt om met deze middelen het voorstel netcongestie te dekken vanaf 2026.

Voorstel 4.3   **Taakstelling subsidiebudget energiebesparing inwoners**

Voorgesteld wordt om structureel € 210.000 te besparen op het subsidiebudget energiebesparing inwoners. Via het Energie Diensten Centrum (EDC) kan de ondersteuning aan gemeenten bij verduurzaming van particuliere woningen efficiënter georganiseerd worden. We verwachten dat hierdoor minder subsidies nodig zijn voor procesondersteuning aan individuele gemeenten. Daarom kan dit subsidiebudget gedeeltelijk worden gebruikt voor de invulling van de taakstelling. Daarnaast hebben wij het voornemen de inzet op isolatie te versterken vanuit de investeringsmiddelen voor versnelling van de energietransitie. In het statenvoorstel voor de inzet van deze middelen wordt voorgesteld om € 10 miljoen te investeren in grootschalige isolatie. Dit bedrag wordt met landelijke en Europese middelen aangevuld tot ruim € 31,5 miljoen.

Daarnaast wordt voorgesteld om de reserve Energietransitie te verlengen. Deze reserve is ingesteld door PS op 11 november 2020 om het onvoorspelbare ritme van uitgaven voor subsidies op grond van de Uitvoeringsverordening Subsidies Energietransitie (USET) op te vangen. De looptijd van de reserve eindigt op 31 december 2024. Echter, subsidieaanvragen die in de tweede helft van 2024 binnenkomen zullen voor een groot deel pas in 2025 beschikbaar worden. Om de lastneming in 2025 mogelijk te maken is het nodig de looptijd van de reserve te verlengen. Omdat we verwachten dat subsidies ook de komende jaren een belangrijk instrument zullen zijn voor het realiseren van de doelen voor energietransitie en de budgetten daarvoor structureel zijn gemaakt, stellen we voor om de eerder afgesproken einddatum van 31 december 2024 voor de egaliseringsreserve energietransitie los te laten. Dat past ook bij het inmiddels structurele karakter van de opgave.

Programma 5. Bereikbaarheid I – Algemeen

(bedragen x € 1.000)		Incidenteel				Structureel			
		2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
5. Bereikbaarheid I - Algemeen									
5.1	Bereikbaarheidsprogramma					-6.000	-6.000	-6.000	-6.000
5.2	Vrijval OV-middelen coalitieakkoord	4.000	2.000						
5.3	Overschrijving naar pr.2 voor servicebureau					115	115	115	115
Totaal Bereikbaarheid I- Algemeen		4.000	2.000	-	-	-5.885	-5.885	-5.885	-5.885
5.4	Taakstelling subsidies knooppunten					996	1.500	1.500	1.500
Totaal 5. Bereikbaarheid I - Algemeen		4.000	2.000	-	-	-4.889	-4.385	-4.385	-4.385

Voorstel 5.1 Bereikbaarheidsprogramma

Om de beoogde ambities uit het nieuwe Bereikbaarheidsprogramma te kunnen realiseren zijn aanvullende middelen nodig. Deze worden voor zes miljoen gevonden in de algemene middelen. Daarnaast vallen eerder benodigde OV-middelen vrij doordat hiervoor de recent toegezegde Rijksmiddelen uit de motie Bikker kunnen worden ingezet. Deze vrijgevallen middelen kunnen voor het tekort op andere onderdelen van het Bereikbaarheidsprogramma worden gebruikt. Als laatste is een kleine structurele neerwaartse bijstelling voor het beheer en onderhoud van de OV-assets mogelijk. Dit vanwege de relatieve nieuwstaat van het merendeel van onze assets. Hierdoor valt het Bereikbaarheidsprogramma iets goedkoper uit.

Voorstel 5.2 Vrijval OV middelen coalitieakkoord

In het coalitieakkoord zijn middelen vrijgemaakt voor de concessie OV. Deze middelen zijn pas nodig voor 2026 en vallen dus in 2025 vrij. Voorgesteld wordt om deze middelen over twee jaar te verdelen, namelijk 2025 en 2026.

Voorstel 5.3 Overschrijving naar programma 2 voor servicebureau

Dit voorstel regelt de betaling vanuit mobiliteit die wordt voorgesteld bij 2.9.

Voorstel 5.4 Taakstelling subsidies knooppunten

De taakstelling wordt ingevuld door te stoppen met de aparte subsidieregeling voor fysieke aanpassingen van knooppunten, gericht op verbetering van de kwaliteit van het knooppunt. De planvorming voor de ontwikkeling van knooppunten doen we gezamenlijk met rijk, gemeenten en partijen als Rijkswaterstaat, NS en Prorail (o.a. in het programma U-Ned). Eventuele provinciale bijdragen kunnen in de toekomst plaatsvinden via de subsidieregeling voor fietsinfrastructuur en fietsenstallingen, voor toegankelijkheid OV en OV-doorstromingsmaatregelen. Verder zien we dat de provinciale meerwaarde bij knooppunten vooral zit in onze rol als verbinder tussen de partijen en onderwerpen. Daarom stellen we voor de aparte subsidiebudgetten voor knooppunten en fietsenstallingen samen te voegen én het totale budget hiervoor te verlagen. Waar we het resterende budget exact aan zullen besteden werken we uit in het uitvoeringsprogramma van het Bereikbaarheidsprogramma.

Programma 6. Bereikbaarheid II – Openbaar Vervoer

(bedragen x € 1.000)		Incidenteel				Structureel			
		2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
6. Bereikbaarheid II - OV									
6.1	Motie 49 Indexeren kun je leren - aangenomen					-541	-1.148	-1.740	-2.345
Totaal Bereikbaarheid II - OV						-541	-1.148	-1.740	-2.345
6.2	Taakstelling meer risico op OV inkomsten		-188	-800	-800		188	800	800
6.3	Taakstelling herprogrammeren 12 miljoen (m.n. OV)		-227	-727	-727		227	727	727
6.4	Taakstelling terugvloeien middelen ter voorkomen verschaling OV		415	1.527	1.527				
Totaal 6. Bereikbaarheid II - OV			-	-	-	-541	-733	-213	-818

Voorstel 6.1 Motie 49 Indexeren kun je leren- aangenomen

Dit betreft de aangenomen motie om de meerjarige onderhoudsprogramma's te indexeren. De financiële consequenties van deze keuze is hier weergegeven voor mobiliteit.

Voorstel 6.2 Taakstelling Meer risico op OV-inkomsten

In de meerjarenbegroting houden we rekening met een geleidelijk herstel van de reizigersinkomsten na Corona. De prognose stellen we jaarlijks bij op basis van het werkelijke herstel. We stellende prognose nu naar boven bij. Mocht dit in de praktijk komende jaren toch tegenvallen dan spreken we eerst de reserve OV aan. Bij grotere tegenvallers leidt dit tot een Kadernota claim in de toekomst. Overigens zijn er naast dit herstel van de reizigersinkomsten meerdere andere onzekerheden wat betreft het thema OV, zoals de exacte effecten van de door het ministerie van OCW aangekondigde herijking van de Studenten OV-kaart en het resultaat van de aanbesteding van de nieuwe concessies. Kleine afwijkingen kunnen, gezien de omvang van de budgetten al tot grote financiële effecten leiden. In de eerste jaren wordt het budget aangevuld door middelen die vrijvallen (voorstel 6.4).

Voorstel 6.3 Taakstelling herprogrammeren 12 miljoen (m.n. OV)

In het coalitieakkoord wordt structureel 12 miljoen per jaar vrijgemaakt voor de OV-concessie. Deels (6 mln. per jaar) ter dekking van de verwachte stijgende exploitatiekosten bij ingang van de nieuwe concessieperiode (vanaf 2026). De overige middelen wordt ingezet om het OV te versterken op bepaalde lijnen of voor bepaalde doelgroepen. Door hier deels andere keuzes in te maken kunnen we dit budget ook gebruiken voor OV-doorstromingsmaatregelen. Die maatregelen verdienen zichzelf weer (deels) terug, doordat ze zorgen voor een gunstigere exploitatie. Doordat we op deze manier de inzet van OV middelen combineren vallen er structureel middelen vrij uit de post OV-doorstromingsmaatregelen. In de eerste jaren wordt het budget aangevuld door middelen die vrijvallen (voorstel 6.4).

Voorstel 6.4 Taakstelling terugvloeien middelen ter voorkoming verschaling OV

Voor de periode tot en met 2028 vangen we de effecten van de taakstelling op de extra OV-middelen uit het coalitieakkoord op door inzet van de zin 2024 niet bestede Rijksmiddelen uit de motie Bikker. Hierdoor zal effectief de taakstelling na die periode pas zichtbaar worden in de budgetten.

Programma 7. Cultuur, erfgoed, recreatie en toerisme

(bedragen x € 1.000)		Incidenteel				Structureel			
7. Cultuur, erfgoed, recreatie en toerisme		2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
7.1	Continueren middelen Cultuur-en erfgoedprogramma					-550	-550	-550	-550
7.2	Dekking uit Coalitieakkoord middelen erfgoedparels					550	550	550	550
Totaal Cultuur, erfgoed, recreatie en toerisme		-	-	-	-	-	-	-	-
7.3	Taakstelling Netwerk Leefomgeving, Erfgoed en Verbeeldingskracht						65	100	100
7.4	Taakstelling Cultuur en Erfgoed Programma 2029-2032				-300				300
7.5	Taakstelling Recreatie en Toerisme (programma)					165	285	285	245
7.6	Taakstelling Recreatie en Toerisme (subsidiës)						25	25	65
7.7	Onderuitputting 2024 programma 7	106	110	256					
Totaal 7. Cultuur, erfgoed, recreatie en toerisme		106	110	256	-300	165	375	410	710

Voorstel 7.1 Continueren middelen Cultuur- en erfgoedprogramma

Het Ontwerp Cultuur- en erfgoedprogramma 2025-2028 is gebaseerd op voortzetting van het huidige beleid met daarbij de extra ambities uit het coalitieakkoord. Een klein deel van het budget voor het dit jaar aflopende programma was meerjarig incidenteel. Deze middelen zijn nodig om met name de door PS in de afgelopen periode toegevoegde ambities, te kunnen voortzetten, zoals maritiem erfgoed, cultuurparticipatie, 'trage paden', de erfgoeddeal (matching van rijksmiddelen voor de grote transities), de samenwerking met gemeenten op cultuurgebied.

Voorstel 7.2 Dekking uit coalitieakkoord middelen erfgoedparels

Voorstel 7.1 kan worden gedekt uit de extra middelen voor monumentenzorg. Bij de tweede begrotingswijziging was hiervoor € 2 mln. extra vrijgemaakt op basis van het coalitieakkoord. Met deze ingreep vertragen we weliswaar het versnelde inlopen van de restauratie-achterstand maar er is nog steeds sprake van een stevige éxtra inspanning in vergelijking tot het vorige Cultuur en Erfgoed Programma. Er resteert immers een extra € 1.450.000 per jaar voor monumentenzorg.

Voorstel 7.3 Taakstelling Cultuur en Erfgoed Programma: Netwerk Leefomgeving, Erfgoed en Verbeeldingskracht (LEV!)

In het (ontwerp) Cultuur- en erfgoed programma 2025-2028 is inzet met dit netwerk opgenomen om met externe vormgevers creatieve oplossingen te genereren voor complexe inpassingsopgaven of gebiedsontwikkelingen. We verlagen het werkbudget na de aanloopfase van LEV!. We verwachten dat de werkwijze zich dan zodanig heeft bewezen dat hiervoor de middelen vanuit andere programma's, ruimtelijke opgaven en grote transities kunnen komen.

Voorstel 7.4 Taakstelling Cultuur en Erfgoed Programma 2029-2032

Op het programma cultuur en erfgoed bezuinigen we een bedrag van structureel € 300.000 in 2028. Om het inmiddels in ontwerp vastgestelde programma Cultuur en Erfgoed 2025-2028 te kunnen uitvoeren, wordt in 2028 incidenteel € 300.000 toegevoegd aan dit programma vanuit de Actie Agenda Vitale Samenleving. Het ontwerp CEP 2025-2028 kan daarmee ongewijzigd worden uitgevoerd. Mogelijk volgen in de jaarcyclus de komende periode nog wel verschuivingen tussen de jaren.

Voorstel 7.5 Taakstelling Recreatie en Toerisme (programma)

De structurele extra middelen voor Recreatie en Toerisme, voortvloeiend uit het coalitieakkoord, worden deels ingeleverd. Besloten is eerst tot verdere uitwerking van plannen te komen en dan eventueel incidenteel oplossingen te zoeken.

Voorstel 7.6 Taakstelling Recreatie en Toerisme (subsidiës)

De aan het Programma Recreatie en Toerisme gekoppelde structurele subsidiebudgetten gaan niet elk jaar op. Daarom wordt er een beperkt deel van ingeleverd.

Voorstel 7.7**Onderuitputting 2024 programma 7**

Voorgesteld wordt om incidenteel geld af te boeken van programma 7. Voor de totstandkoming van het nieuwe cultuur- en erfgoed programma 2025-2028 is een intensief traject doorlopen. Deze inzit leidde tot minder inzet en uitgave van middelen in 2024. Daardoor zal er geld overblijven in 2024. Bij de aankomende zomernota zal worden voorgesteld om deze overgebleven middelen over de jaren daarna te verspreiden om zo deze afgeboekte bedragen te compenseren.

Programma 8. Economie

<i>(bedragen x € 1.000)</i>		Incidenteel				Structureel			
		2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
8. Economie									
8.1	Taakstelling MKB dienstverlening					51	51	61	61
8.2	Taakstelling onderzoeken voorbereiden economisch beleid						44	100	100
8.3	Taakstelling subsidierelatie IWCUR					33	83	83	83
8.4	Taakstelling subsidies aanstart-up incubaters							16	16
Totaal 8. Economie						84	178	260	260

Voorstel 8.1**Taakstelling MKB dienstverlening**

Voorgesteld wordt om het structurele budget voor mkb-dienstverlening te verlagen. De budgetten gaan niet jaarlijks op. De focus ligt op de samenwerking met accounthouders van gemeenten, KvK en RVO. Dit vraagt minder investering omdat het een samenwerkingsrelatie is en geen subsidie behoeft.

Voorstel 8.2**Taakstelling onderzoeken voorbereiden economisch beleid**

Voorgesteld wordt om structureel te bezuinigen op het budget voor onderzoeken ter voorbereiding van al het economisch beleid (ruimtelijk, innovatie en toekomstbestendig mkb). Door deze bezuinigingen worden we gedwongen om scherpere keuzes te maken in de onderzoeken en analyses die worden uitgevoerd.

Voorstel 8.3**Taakstelling subsidierelatie IWCUR**

Voorgesteld wordt om op de middelen die samenhangen met de verbroken vriendschapsband met Guangdong te bezuinigen. Daarnaast wordt voorgesteld om de subsidierelatie met IWCUR (International Welcome Centre Utrecht Region) te verkleinen, zodat er een evenwichtigere verhouding tussen private en publieke financieringsbronnen ontstaat.

Voorstel 8.4**Taakstelling subsidies aan start-up incubators**

Voorgesteld wordt om, als onderdeel van onze heroriëntatie op de rol van start-up incubators in het provinciale innovatiebeleid, te bezuinigen op start-up incubators. De resterende middelen zullen meer gefocust worden ingezet op start-ups die gericht zijn op de maatschappelijke opgaven van de provincie.

Programma 9. Bestuur

(bedragen x € 1.000)		Incidenteel				Structureel			
		2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
9. Bestuur en Middelen									
9.1	Geldprijs Bakhuis Woltersprijs	-20	-20	-20	-20				
9.2	Klimaat centraal	-80	-65	-205	-100	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
9.3	Interne dekking klimaat centraal	80	65	205	100	585	585	585	585
9.4	Nationale viering bevrijdingsdag 2026	-100	-350						
9.5	Personele inzet viering 650 jaar Stichtse Landbrief.	-50							
9.6	Dialogoog met de samenleving	-160	-160	-80					
9.7	Formatie	-189	-189	-89		-164	-164	-164	-164
9.8	Kwaliteitsborging bestuurlijk besluitvormingsproces					-222	-222	-222	-222
9.9	Versterken cluster Europa	-120	-120	-120	-120	-121	-121	-121	-121
9.10	Utrechtse Adviesraad voor de fysieke samenleving					-150	-150	-150	-150
Totaal Bestuur en Middelen		-639	-839	-309	-140	-1.072	-1.072	-1.072	-1.072
9.11	Taakstelling subsidie bestuurlijke zaken					40	40	40	40
9.12	Taakstelling Actieagenda vitale samenleving		100	200	300				
Totaal 9. Bestuur en Middelen		-639	-739	-109	160	-1.032	-1.032	-1.032	-1.032

Voorstel 9.1 Geldprijs Bakhuis Wolterprijs

Dit betreft de aangenomen motie om aan de Bakhuis Woltersprijs een financiële component te koppelen. Dit voorstel betreft de financiële verwerking van deze motie op incidentele basis, exclusief uitvoeringskosten. In 2027 zal een evaluatie worden uitgevoerd of, en zo ja hoe, hier structureel invulling aan gegeven zal worden. Provinciale Staten zijn bij de verdere uitwerking van de (geld)prijs in de lead.

Voorstel 9.2 Klimaat centraal

Op grond van het huidige en voorgenomen beleid in de provincie Utrecht wordt een reductie van 26 tot 44% in CO₂-uitstoot verwacht in 2030. Dit is onvoldoende om de klimaatdoelen te halen. Alleen met een gecoördineerde, versnelde aanpak kan het reductiedoel van 55% (t.o.v. 1990) en klimaatneutraliteit in 2050 worden gehaald. De wijze waarop de provincie dit doet en de middelen die hiervoor nodig zijn staan beschreven in De Utrechtse Klimaataanpak: Naar Netto Nul. Dit document vormt het raamwerk voor het klimaatmitigatiebeleid van de provincie voor de gehele coalitieperiode en is gericht op het halen van het tussentijdse doel in 2030.

Voorstel 9.3 Interne dekking Klimaat centraal

Voor de uitvoering van de Utrechtse Klimaataanpak is circa € 1 mln. nodig op jaarbasis en hiervan zal € 415.000 uit de Algemene Middelen komen en de rest worden aangevuld met de uitvoeringsgelden van het Klimaatakkoord van het Rijk. Middelen voor de periode 2026-2030 zijn onderdeel van de herijking van de middelen voor de uitvoering van het Klimaatakkoord.

Voorstel 9.4 Nationale viering Bevrijdingsdag 2026

De nationale start Bevrijdingsdag vindt iedere jaar in een andere provincie volgens een vast schema plaats. Volgens dat schema zal de start in 2026 in Utrecht plaats vinden. Iedere provincie neemt de kosten voor zijn rekening. Het nationaal comité levert het raamwerk.

Voorstel 9.5 Personele inzet viering 650 jaar Stichtse Landbrief

Voor de viering van 650 jaar Stichtse Landbrief (in feite het 650-jarig bestaan van de provincie Utrecht) is via de kadernota 2023 een budget ter beschikking gesteld. Daarbij werd uitgegaan van ambtelijke personele inzet binnen de bestaande formatie. Vanwege beleidsprioriteiten en personeelsschaarste bleek dat niet mogelijk. Voorzien is daarom in het aantrekken van een ervaren specialist grootschalige evenementen voor 2024 en januari t/m juli 2025.

Voorstel 9.6 **Dialogo met de samenleving**

In motie 38 “Aan de slag gaan we samen” is GS gevraagd om met de Utrechtse samenleving in gesprek te gaan over het coalitieakkoord en PS hierbij te betrekken en te informeren over de uitkomsten van deze gesprekken. Volgend op de uitvoering van de motie en aansluitend bij de wens van GS om het gesprek met de samenleving duurzaam aan te gaan, wordt in de Strategische College Agenda opgetekend hoe GS dit praktisch wil doen (paragraaf 3). Het betreft een aanpak waarbij het ‘gesprek met de samenleving’ structureel wordt vormgegeven middels een (generieke) provinciale participatie-aanpak, die bestaat uit de dialoog met de samenleving én participatieprocessen zoals die plaats vinden in de reguliere beleidsprocessen en projecten.

Voorstel 9.7 **Formatie**

Bij programma bestuur is er een uitbreiding van een aantal fte’s nodig:

- Een vierde commissiegriffier. De instelling van de vierde politieke commissie ROW heeft gevolgen voor de personele bezetting van de griffie.
- De huidige formatie wordt uitgebreid om de noodzakelijke professionalisering van digitalisering en archivering door te kunnen voeren.
- Beleidsmedewerker versterking netwerk weerbare overheid. De laatste jaren heeft de term “weerbaarheid in het openbaar bestuur” een vlucht genomen. De regisseur Veilig Publieke Taak, de senior adviseur ondermijnende criminaliteit en de regisseur integriteit werken samen om ambtenaren en politieke ambtsdragers van de provincie Utrecht weerbaarder te maken tegen beïnvloeding en ongewenste activiteiten van buitenaf en van binnenuit. Integriteit en weerbaarheid zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Werken aan integriteit kan niet zonder te investeren in weerbaarheid.
- WOO-coördinator. De Wet open overheid (hierna: Woo), die op 1 januari 2022 hernieuwd is, reguleert het recht op informatie voor burgers. De wet geeft aan welke overheidsinformatie openbaar is (actieve openbaarmaking) en welke informatie door een burger bij de overheid kan worden opgevraagd (passieve openbaarmaking).

Voorstel 9.8 **Kwaliteitsborging bestuurlijk besluitvormingsproces**

De provincie wil als modern middenbestuur in verbinding zijn met de samenleving en meegroeien met de eisen die dat aan haar stelt, aldus het coalitieakkoord. Het aantal en de complexiteit van de opgaven waar de provincie voor gesteld staat, groeit. We willen recht doen aan de ambities uit het coalitieakkoord als het gaat om de gevraagde transparantie in de keuzes die gemaakt worden en het borgen van een goede samenwerking waarbij PS, GS, de Statengriffie en de ambtelijke organisatie, kundig hun werk kunnen uitvoeren. Kwalitatief sterke en transparante bestuurlijke besluitvorming met bijbehorende bestuurlijke stukken zoals statenvoorstellen en -brieven zijn daar een belangrijke drager hiervan. De huidige tijdelijk ingerichte ondersteuning hiervoor wordt met deze claim structureel gefinancierd zodat de continuïteit geborgd blijft en verbeteringen geïmplementeerd.

Voorstel 9.9 **Versterken cluster Europa**

Het cluster Europa focust haar inzet op public affairs en EU-financiering in aansluiting op de bestuurlijke ambities zoals onder meer beschreven in het coalitieakkoord (p.28). Hiervoor is een strategie voor Europese samenwerking en belangenbehartiging vastgesteld. Doel is om op termijn door te groeien naar een regionaal EU-expertisecentrum. Het idee hierachter is met bundeling van regionale kennis en ervaring we optimaal gebruik kunnen maken van Europese subsidiekansen. Voorwaardelijk hierbij zijn zowel gezamenlijk gedragen ambities als gedeelde kosten. Doelstelling is dat deze strategie zichzelf betaalt vanuit de extra Europese subsidies die met de toegenomen inzet worden verworven..

Voorstel 9.10 **Utrechtse Adviesraad voor de fysieke samenleving**

Op 13 december 2023 is door uw staten besloten tot de instelling van de Utrechtse Adviesraad voor de fysieke samenleving. Bij het statenvoorstel is aangegeven dat voor de nodige professionalisering van onafhankelijke advisering aanvullend € 150.000 structureel benodigd is. Voorstel is om dit besluit budgetair te verwerken.

Voorstel 9.11 Taakstelling subsidie bestuurlijke zaken

Voorgesteld wordt om de subsidie bestuurlijke zaken te korten. Deze subsidie is bedoeld voor cofinanciering van bestuurskrachtonderzoeken of andere onderzoeken die gemeenten uitvoeren in het kader van hun samenwerkingskracht. In 2022 is er voor het laatst een subsidie verleend. Gezien deze trend is het verantwoord om dit budget naar beneden bij te stellen. Er blijft voldoende over voor eventuele subsidieaanvragen.

Voorstel 9.12 Taakstelling actie agenda vitale samenleving

Voorstel is om een deel van de taakstelling op het Cultuur en Erfgoed Programma tijdelijk te dekken uit de vijf miljoen die beschikbaar zijn gesteld uit de saldireserve voor de Actie-agenda Vitale Samenleving. Inhoudelijk kennen beide beleidsthema's ook zodanige samenloop dat dit een logische invulling is. Denk aan inzet voor cultuurparticipatie en -educatie, bibliotheken. Door deze tijdelijke dekking kan het Cultuur en Erfgoed Programma 2025-2028 ongewijzigd worden uitgevoerd.

Programma 10. Bedrijfsvoering (Overhead)

(bedragen x € 1.000)

	Incidenteel				Structureel			
10. Bedrijfsvoering (Overhead)	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
10.1 Indexeren specifieke contracten					-686	-670	-726	-726
10.2 Investerings in apparaat en bedrijfsvoering					-1.057	-1.114	-1.176	-1.178
10.3 Versterking projectmanagementbureau	-350	-350	-350	-350				
10.4 Duurzaamheid bedrijfsvoering	-175				-140	-140	-224	-224
10.5 Omgevingsanalyse	-100	-100	-100		-110	-110	-110	-110
10.6 Programma Verbeteren Financiële Keten	-465							
Totaal 10. Bedrijfsvoering (Overhead)	-1.090	-450	-450	-350	-1.993	-2.034	-2.236	-2.238

Voorstel 10.1 Indexeren specifieke contracten

Bij meerdere contracten zijn er indexaties nodig. Dit voorstel behelst een aantal specifieke prijsstijgingen die vanuit de organisatie naar voren zijn gekomen. Hieronder is de lijst van prijsstijgingen weergegeven die hiermee worden afgedekt. Dit in lijn met de motie indexeren kun je leren.

	Incidenteel				Structureel			
Indexeren specifieke contracten	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
Contract beveiliging					41	41	41	41
Contract schoonmaak					63	63	63	63
Automaten voorziening (warmedranken)					107	107	107	107
Licenties Microsoft					155	155	211	211
Verhoging tarieven softwareleveranciers					320	304	304	304
Totaal					686	670	726	726

Voorstel 10.2   **Investerings in apparaat en bedrijfsvoering**

Er zijn meerdere investeringen voor de organisatie en voor bedrijfsvoering die onvermijdelijk zijn. Dit betreft zowel investeringen in gebouwen, ICT-benodigdheden en andere investeringen in de bedrijfsvoering. Hieronder treft u een weergave aan van deze investeringen en uitgaven, deze worden in de toekomst meegenomen in het MOP bedrijfsvoering.

Investerings in apparaat en bedrijfsvoering	Incidenteel				Structureel			
	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
Certificering websites (wettelijk verplicht)					24	54	39	40
Dieptereiniging keuken en plafonds en sanitair					20	20	20	20
Gevelreiniging					20	20	20	20
Uitbreiding pakket Microsoft					639	702	773	773
ICT fundament					354	318	325	326
Totaal					1.057	1.114	1.176	1.178

Voorstel 10.3   **Versterking projectmanagementbureau (flexibele schil)**

Door het beleggen van grote maatschappelijke opgaven en transities bij het middenbestuur heeft de provinciale organisatie de afgelopen jaren een aanzienlijke groei doorgemaakt. Gelet op de complexiteit en onzekerheden is een aantal van deze opgaven via opgave en programmasturing opgepakt. Momenteel vindt de borging van een aantal van die opgaven en programma's plaats in de lijnorganisatie. Met de overgang naar de lijn gaat ook formatie/expertise mee uit de professionele flexibele schil van opgave- en programmamanagement (PMB). Gezien de actuele en verwachte impactvolle maatschappelijke ontwikkelingen (denk bijv. aan (drink)water, bodem, digitalisering, nieuw kabinet, onzekere financiële toekomst etc.) die vereisen dat we als provincie ook wendbaar kunnen blijven reageren en organiseren, is het noodzakelijk deze professionele flexibele schil (PMB) op niveau te houden voor de komende jaren.

Voorstel 10.4   **Duurzaamheid bedrijfsvoering**

Verduurzaming staat hoog op de politieke agenda. Dat is concernbreed vormgegeven in verschillende sporen, programma's, domeinen en projecten. De provincie vraagt veel van haar inwoners, gemeenten en bedrijven. Dit kan niet zonder zelf het goede voorbeeld met de eigen organisatie te geven. Programmatische aansturing van o.a. projecten die zich tot elkaar verhouden (herinrichting, verduurzaming (organisatie en pand) en gebiedsontwikkeling) is noodzakelijk om de projecten goed uit te voeren, planningen te harmoniseren en te voorkomen dat we geld verspillen. Dit betreffen verschillende initiatieven.

Voorstel 10.5   **Omgevingsanalyse**

Om de informatie van lokale en regionale tot landelijke dagbladen, vakbladen, nieuwssites en stakeholderplatforms goed te kunnen volgen, te filteren op relevantie voor PU en te delen met bestuur en medewerkers is een tool voor mediamonitoring en -analyse noodzakelijk. Deze informatie biedt kennis en brengt maatschappelijke ontwikkelingen, meningen en sentimenten in beeld. Dit is behulpzaam bij nieuw te vormen beleid, gebiedsprocessen, evaluaties en uitvoering van beleid. Voor de griffie is het behulpzaam bij politieke meningsvorming. Geld voor de applicaties is structureel. Geld voor de specialist die hiermee werkt vragen we voor 3 jaar. Daarna willen we deze functie vanuit de bestaande formatie vervullen.

Voorstel 10.6   **Programma Verbeteren Financiële Keten**

Het programma 'Verbeteren Financiële Keten' heeft als doel om de grip op de P&C-Cyclus en financiën binnen de organisatie te verbeteren. Daarvoor worden aan de hand van vier werksporen (Fundamenten, Houding en gedrag, Kennis en kunde, Informatie en informatiebehoefte) gericht gewerkt aan het verbeteren van de gehele financiële keten (budgethouder t/m PS). Voor uitvoering van het programma is tijdelijke specifieke externe kennis benodigd die niet in de organisatie voorhanden is.

Algemene middelen

Algemene middelen	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
Aanvullen algemene reserve			-5.000					
Opgave ter dekking structureel tekort								8.000
Totaal algemene middelen	-	-	-5.000	-	-	-	-	8.000

Voorstel   Aanvullen algemene reserve

Het voorstel betreft een storting in de algemene reserve om deze middelen beschikbaar te hebben voor toekomstige risico's zoals de herverdeling van het provinciefonds.

Voorstel   Opgave ter dekking van structureel tekort

Vanwege het structurele tekort vanaf 2028, is deze post als opgave opgenomen om de tekorten op te vangen. Verwachting is dat een gedeelte van het structurele tekort dat in 2028 ontstaat, kan worden ingevuld met middelen die worden verwacht bij de meicirculaire dit jaar. Ook zal deze aanvullende opgave worden betrokken bij de zoektocht naar een duurzaam financieel evenwicht. In de Begroting 2025 wordt deze post herijkt en waar nodig verder ingevuld.

2.3 Samenvatting voorstellen GS te verwerken in de begroting 2025-2028

Samenvatting voorstellen GS te verwerken in de begroting 2025-2028

(bedragen x € 1.000)

	Incidenteel				Structureel			
	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
1. Ruimtelijke Ontwikkeling	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
1.1 Provinciale taak volkshuisvesting					-1.264	-1.264	-1.085	-1.085
1.2 Dekking Volkshuisvesting vanuit beleidsdoel 1.3					864	864	685	685
1.3 Omgevingsvisie	-225							
1.4 Dekking vanuit reserve omgevingswet	225							
Totaal Ruimtelijke ontwikkeling	-	-	-	-	-400	-400	-400	-400
1.5 Taakstelling Netwerk Omgevingsgericht Werken					65	131	161	161
Totaal 1. Ruimtelijke Ontwikkeling	-	-	-	-	-335	-269	-239	-239
2. Landelijk Gebied	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
2.1 Vrijkomende agrarische bebouwing	-300	-200						
2.2 Dekking uit bestemmingsreserve landelijk gebied	300	200						
2.3 OFM (faunabeheer)					-2.726	-2.541	-2.571	-2.941
2.4 Dekking uit bestemmingsreserve landelijk gebied					2.726	2.541		
2.5 agrarisch natuurbeheer				-9.312				
2.6 Dekking uit bestemmingsreserve Realisatiestrategie natuurvisie				4.128				
2.7 Dekking uit bestemmingsreserve Gebiedsprocessen stikstof				528				
2.8 Servicebureau					-115	-115	-115	-115
2.9 Dekking servicebureau vanuit Mobiliteit					115	115	115	115
Totaal Landelijk Gebied	0	0	0	-4.656	0	0	-2.571	-2.941
2.10 Taakstelling bomenplan					100	100	100	100
2.11 Taakstelling inzet bestemmingsreserve Landelijk G	454	1.299	2.053	799				
2.12 Taakstelling Inzet transitie middelen Landelijk gebied								1.210
2.13 Incidenteel maken groene initiatieven				200				
Totaal 2. Landelijk Gebied	454	1.299	2.053	-3.657	100	100	-2.471	-1.631
3. Bodem, water en milieu	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
3.1 Water en bodem sturend						-260	-260	-260
3.2 Dekking vanuit meerjarendoel remmen bodemdaling						260	260	260
Totaal Bodem, water en milieu	0	0	0	0	0	0	0	0
3.3 Taakstelling subsidies bodemdaling en broeikasuitstoot					240	240	240	240
3.4 Taakstelling innovatiebudget gezonde leefomgeving					75	75	250	250
3.5 Taakstelling bedrijfsvoering RUD						189	189	189
3.6 Taakstelling opdrachtgeverschap RUD					104	104	104	104
Totaal 3. Bodem, water en milieu	-	-	-	-	419	608	783	783
4. Energietransitie	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
4.1 Netcongestie					-537	-537	-537	-537
4.2 Dekking netcongestie uit rijksmiddelen					537	537	537	537
Totaal Energietransitie	-	-	-	-	-	-	-	-
4.3 Taakstelling subsidiebudget energiebesparing inwoners					71	144	210	210
Totaal 4. Energietransitie	-	-	-	-	71	144	210	210
5. Bereikbaarheid I - Algemeen	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
5.1 Bereikbaarheidsprogramma					-6.000	-6.000	-6.000	-6.000
5.2 Vrijval OV-middelen coalitieakkoord	4.000	2.000						
5.3 Overschrijving naar pr.2 voor servicebureau					115	115	115	115
Totaal Bereikbaarheid I - Algemeen	4.000	2.000	-	-	-5.885	-5.885	-5.885	-5.885
5.4 Taakstelling subsidies knooppunten					996	1.500	1.500	1.500
Totaal 5. Bereikbaarheid I - Algemeen	4.000	2.000	-	-	-4.889	-4.385	-4.385	-4.385
6. Bereikbaarheid II - OV	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
6.1 Motie 49 Indexeren kun je leren - aangenomen					-541	-1.148	-1.740	-2.345
Totaal Bereikbaarheid II - OV	-	-	-	-	-541	-1.148	-1.740	-2.345
6.2 Taakstelling meer risico op OV inkomsten		-188	-800	-800		188	800	800
6.3 Taakstelling herprogrammeren 12 miljoen (m.n. OV)		-227	-727	-727		227	727	727
6.4 Taakstelling terugvloeien middelen ter voorkomen verschaling OV		415	1.527	1.527				
Totaal 6. Bereikbaarheid II - OV	-	-	-	-	-541	-733	-213	-818

<i>(bedragen x € 1.000)</i>												
					Incidenteel				Structureel			
7. Cultuur, erfgoed, recreatie en toerisme					2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
7.1	Continuëren middelen Cultuur-en erfgoedprogramma								-550	-550	-550	-550
7.2	Dekking uit Coalitieakkoord middelen erfgoedparels								550	550	550	550
Totaal Cultuur, erfgoed, recreatie en toerisme					-	-	-	-	-	-	-	-
7.3	Taakstelling Netwerk Leefomgeving, Erfgoed en Verbeeldingskracht									65	100	100
7.4	Taakstelling Cultuur en Erfgoed Programma 2029-2032							-300				300
7.5	Taakstelling Recreatie en Toerisme (programma)								165	285	285	245
7.6	Taakstelling Recreatie en Toerisme (subsidiës)									25	25	65
7.7	Onderuitputting 2024 programma 7				106	110	256					
Totaal 7. Cultuur, erfgoed, recreatie en toerisme					106	110	256	-300	165	375	410	710
8. Economie					2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
8.1	Taakstelling MKB dienstverlening								51	51	61	61
8.2	Taakstelling onderzoeken voorbereiden economisch beleid									44	100	100
8.3	Taakstelling subsidiërelatie IWCUR								33	83	83	83
8.4	Taakstelling subsidiës aanstart-up incubaters										16	16
Totaal 8. Economie					-	-	-	-	84	178	260	260
9. Bestuur en Middelen					2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
9.1	Geldprijs Bakhuis Woltersprijs				-20	-20	-20	-20				
9.2	Klimaat centraal				-80	-65	-205	-100	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
9.3	Interne dekking klimaat centraal				80	65	205	100	585	585	585	585
9.4	Nationale viering bevrijdingsdag 2026				-100	-350						
9.5	Personele inzet viering 650 jaar Stichtse Landbrief.				-50							
9.6	Dialoog met de samenleving				-160	-160	-80					
9.7	Formatie				-189	-189	-89		-164	-164	-164	-164
9.8	Kwaliteitsborging bestuurlijk besluitvormingsproces								-222	-222	-222	-222
9.9	Versterken cluster Europa				-120	-120	-120	-120	-121	-121	-121	-121
9.10	Utrechtse Adviesraad voor de fysieke samenleving								-150	-150	-150	-150
Totaal Bestuur en Middelen					-639	-839	-309	-140	-1.072	-1.072	-1.072	-1.072
9.11	Taakstelling subsidie bestuurlijke zaken								40	40	40	40
9.12	Taakstelling Actieagenda vitale samenleving					100	200	300				
Totaal 9. Bestuur en Middelen					-639	-739	-109	160	-1.032	-1.032	-1.032	-1.032
10. Bedrijfsvoering (Overhead)					2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
10.1	Indexeren specifieke contracten								-686	-670	-726	-726
10.2	Investerings in apparaat en bedrijfsvoering								-1.057	-1.114	-1.176	-1.178
10.3	Versterking projectmanagementbureau				-350	-350	-350	-350				
10.4	Duurzaamheid bedrijfsvoering				-175				-140	-140	-224	-224
10.5	Omgevingsanalyse				-100	-100	-100		-110	-110	-110	-110
10.6	Programma Verbeteren Financiële Keten				-465							
Totaal 10. Bedrijfsvoering (Overhead)					-1.090	-450	-450	-350	-1.993	-2.034	-2.236	-2.238
Algemene middelen					2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
1	Aanvullen algemene reserve						-5.000					
2	Opgave ter dekking structureel tekort											8.000
Totaal algemene middelen					-	-	-5.000	-	-	-	-	8.000

3. Actualisatie begroting 2025 en kaders

3.3 Verbetering in begroting 2025

De commissie Janssen heeft de voorbije maanden gewerkt aan een voorstel om de P&C cyclus vanaf 2025 te verbeteren op de onderdelen: soort en planning producten, informatiebehoefte en leesbaarheid, de niet verplichte paragrafen, digitalisering beleidsevaluatie en grip op personeelsomvang. GS heeft op 7 mei jl. haar zienswijze vastgesteld en gedeeld met Provinciale Staten. Na besluitvorming in PS in juni 2024 zullen de voorstellen vanaf P&C Cyclus 2025 doorgevoerd worden. Deze voorstellen hebben in voorliggende kadernota nog geen doorwerking gehad.

3.2 Actualisatie van de doelenboom

Het coalitieakkoord is een logische aanleiding om de doelenboom te actualiseren als nieuwe start van de periode, de kadernota is daarvoor het geijkte moment. In de bijlage treft u het voorstel aan. De voorstellen zijn onder te verdelen in:

- Tekstuele aanpassingen; doel blijft hetzelfde
- Aanpassingen in lijn met eerder vastgesteld beleid

Belangrijkste aanpassing is het voorstel om het mobiliteitsprogramma te verdelen over drie programma's in plaats van de huidige twee.

Naar verwachting komen er voor 2024 en opvolgende jaren veel Rijksmiddelen beschikbaar voor de transitie van het landelijk gebied. Dit heeft gevolgen voor de huidige opzet van de doelenboom voor het begrotingsprogramma Landelijk Gebied, voornemen is om wellicht een extra programma op te nemen voor het UPLG. Dit om een goede verantwoording over deze middelen, zowel naar uw Staten als naar het Rijk te faciliteren. In de loop van 2024 wordt u hiervoor een voorstel voorgelegd.

3.3 Actualisatie van de kaders

Termijnkalender kaderstelling

In onderstaand overzicht wordt aangegeven in welk jaar de kader stellende nota, vastgesteld door uw Staten, herzien wordt. Iedere nota wordt vier jaar als uitgangspunt gehanteerd. Met betrekking tot de Financiële verordening geldt dat deze in 2024 geactualiseerd wordt, onder andere als gevolg van de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording. Hiermee volgen we de eerder gedane toezegging op. Bij de bespreking van deze verordening in december 2020 is toen vastgesteld dat het goed is om in het eerste jaar van een nieuwe Statenperiode dit kader stellende financiële document te actualiseren.

Nr.	Nota	Laatste versie vastgesteld op:	2024	2025	2026	2027	2028
1	Treasurystatuut	20-09-2023				X	
2	Nota investeren, waarderen en exploiteren	11-05-2022			X		
3	Nota reserves en voorzieningen	11-05-2022			X		
4	Nota's risicomanagement, weerstandsvermogen	09-12-2020	X				X
5	Nota's kapitaalgoederen mobiliteit	30-06-2021		X			
6	Nota samenwerkende partijen (voorheen Nota Verbonden partijen)	11-05-2022			X		
7	Nota grondbeleid	30-09-2020	X				
8	Nota financieringsbeleid	04-03-2020	X				
9	Financiële verordening	13-12-2023	X				X

3.4 Toe te passen indexatie cijfers

In de financiële verordening van de provincie is opgenomen dat in de kadernota wordt besloten o of er indexeringen voor loon- en prijsontwikkelingen worden toegepast in de programmabegroting (artikel 5.2) of niet. In deze kadernota stellen we voor om dit wel te doen. In de onderstaande tabel treft u aan op welke wijze wij de budgetten en tarieven van de provincie Utrecht in de begroting 2025 willen indexeren. Hiermee sluiten we aan op het [“Discussiestuk over indexatie van budgetten en tarieven”](#), welke op 25 maart 2020 in de Commissie FAC is behandeld en op het door [PS genomen besluit](#) in 2017 om subsidies aan partnerinstellingen te indexeren.

Het Centraal Planbureau (CPB) heeft eind februari 2024 een tabel gepubliceerd waarin deze indexatiecijfers zijn benoemd, als onderdeel van het Centraal Economisch Plan voor 2024. De meerjaren indexatiecijfers van het CPB zijn de basis voor de berekeningen van de Kadernota 2025-2028. Door verdere daling van de energieprijzen en afname van de kerninflatie, verwacht het CPB dat de inflatie (cpi) daalt naar 2,9% in 2024. Het CPB gaat in de berekeningen uit van een inflatie van 2,8% in 2025.

KADERNOTA 2025-2028

#	Onderwerp	Type index	2024	2025	2026	2027	2028
1	Geprognosticeerde loonstijging	Prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers	5,60%	4,40%	3,40%	4,30%	3,90%
2.	Prijscompensatie structurele budgetten aan derden	Op basis van de gemaakte contractuele afspraken en de daarin genoemde percentages	Verschilt per contract				
3.	Loon- en prijscompensatie van de voormalige decentralisatie-uitkering verkeer en vervoer	Prijs materiële overheidsconsumptie (imoc)	2,90%	2,20%	2,20%	2,20%	2,20%
4.	Looncompensatie van subsidies aan partnerinstellingen	Prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers	5,60%	4,40%	3,40%	4,30%	3,90%
5.	Prijscompensatie van subsidies aan partnerinstellingen	Prijs materiële overheidsconsumptie (imoc)	2,90%	2,20%	2,20%	2,20%	2,20%
6.	Meerjaren Onderhouds Plan Mobiliteit	Prijs bruto overheidsinvesteringen (iboi)	3,00%	2,00%	2,20%	2,10%	2,10%
7.	Tarieven (van onder meer de Opcenten motorrijtuigenbelasting)	Nationale consumentenprijsindex (cpi)	2,90%	2,80%	2,40%	2,30%	2,30%

We hebben invulling gegeven aan Motie “indexeren kun je leren”. Om die reden is de gehanteerde Index Bruto Overheidsinvesteringen (IBOI van het CPB) voor het Meerjaren Onderhouds plan Mobiliteit voor het eerst opgenomen. Ons voorstel is om dit ook te verankeren in de financiële verordening en de nota kapitaalgoederen op het moment dat deze geactualiseerd worden. In de toelichting op prijsmutaties van de overheid (/collectieve sector) wordt de IBOI omschreven als: “de gemiddelde prijsstijging van de bruto investeringen van de collectieve sector. De investeringen bestaan onder meer uit infrastructuur, vervoermiddelen, software etc.”

In deze Kadernota zijn de bovengenoemde loon- en prijscompensaties berekend en als bedrag gepresenteerd bij de Algemene middelen onder de stelposten. De loon- en prijscompensaties zijn cumulatief berekend (jaar-op-jaar indexatie) tot en met 2028. Na vaststelling van de Kadernota wordt in de begroting 2025 de betreffende stelpost verdeeld naar de beleidsprogramma’s waar de kosten ook gemaakt gaan worden. Het voor 2025 berekende bedrag wordt daarbij structureel toegekend aan de beleidsprogramma’s.

De bovengenoemde toe te passen loon- en prijscompensatiecijfers voor subsidies, hebben betrekking op partnerinstellingen. Voor eventuele overige instellingen die meerjarige exploitatiesubsidies ontvangen vanuit de provincie gelden de afspraken zoals die zijn vastgelegd in de aan hen toegekende subsidiebeschikking.

Indexatie infrastructurele investeringsprojecten

In de vastgestelde Nota Investeren, waarden en exploiteren (2022) is opgenomen dat infrastructurele investeringsprojecten die zich over meerdere jaren voltrekken worden geïndexeerd. De indexatie voor dergelijke projecten wordt berekend op basis van het prijsindexcijfer voor de grond-, weg- en waterbouw (GWW), zoals dat

door het CBS wordt bijgehouden.

Bij het opstellen van deze Kadernota 2025-2028 is hiervoor het laatst bekende (voorlopige) GWW-prijsindexcijfer gehanteerd van het CBS. Dit indexcijfer is 145,7 voor januari 2024. Dit wordt vergeleken met het (voorlopige) prijsindexcijfer wat is gehanteerd bij het opstellen van de Kaderbrief 2024-2027. Dit indexcijfer was 144,3 voor januari 2023. Het toe te kennen indexcijfer voor infrastructurele investeringen bedraagt daarmee: $(145,7 - 144,3) / 144,3 = 0,97\%$.

3.5 Nieuwe werkwijze subsidieverlening

Van de begrote € 538 miljoen aan exploitatielasten beslaat in 2024 naar verwachting ongeveer € 233 miljoen de categorie subsidies (inclusief inkomensoverdrachten aan derden), in totaal goed voor 43% van het lastentotaal. In deze post is onder andere de concessiebijdrage voor het openbaar vervoer opgenomen. Deze bedraagt ongeveer € 120 miljoen⁴.

In de jaarrekening 2023 is opnieuw vastgesteld dat de belangrijkste onderschrijding bestaat uit onderuitnutting van subsidiemiddelen. De oorzaak hiervan is divers, maar gezien de omvang van de totale subsidiemiddelen is het belangrijk om de sturing, doelmatigheid en effectiviteit te vergroten. Dit is niet verrassend aangezien subsidies het belangrijkste instrument zijn om samen te werken met onze externe partners maar tevens een juridisch ingewikkeld instrument is waarbij veel regels gelden. Bij deze samenwerking willen daardoor aanvragen en of verleningen wel eens vertraging oplopen.

Om meer grip te krijgen op deze omvangrijke middelen zijn diverse verbetertrajecten gestart, waarvan een aantal tot aanpassing van Algemene Subsidieverordening leiden (ASV). Deze voorstellen zullen bij de herijking van de ASV ter besluitvorming aan PS voorgelegd worden. Hierbij wordt ingezet op het vergroten en verbeteren van de sturing, doelmatigheid en effectiviteit van het provinciale subsidie-instrument.

3.6 Invullen nog open posten tweede begrotingswijziging

In de tweede begrotingswijziging 2024 zijn meerdere posten nog niet uitgewerkt. Afgesproken is dat deze via separate voorstellen aan de Staten worden voorgelegd. Wij hechten eraan om wel een beeld te geven van de voortgang.

Inzet saldireserve/investeringen	Bedrag X1000	Planning in SCA	Stand van zaken
Versnellingsfonds woningbouw	20.000	Q2	Q2
Groenfonds/groen groeit mee	10.000	Q3/Q4	Q3/Q4
Actieprogramma vitale samenleving	5.000	Q2	Q2/Q3
Mobiliteit fiets	60.000	Q1	in bereikbaarheidsprogramma
Duurzame energie	50.000	Q2	Q2
Mobiliteit exc. OV	200.000	Q1	in bereikbaarheidsprogramma
Openbaar vervoer	115.000	Q3/Q4	Q1/Q2 2025
Stelpost coalitieakkoord	Bedrag X1000	Planning in SCA	Stand van zaken
Transitie landelijk gebied	str. 2.000	Q2	Q3/Q4
Regionale innovatiekracht	str. 1.100	Q2	Q3
Klimaatadaptatie	2.700	Q1/Q2	Q3/Q4
Stedin	2.100	Q1	Volbracht
Actieprogramma vitale samenleving	250	Q2	Q3
Circulaire samenleving	2.000	Q3/Q4	Q3/Q4
Taakstelling	str. -7.500	Q2	Bij kadernota

De meeste voorstellen zult u nog ontvangen. Bij enkele voorstellen is sprake van enige vertraging. Dit komt omdat deze meer voorbereidingstijd vragen dan verwacht of door externe factoren, zoals bijvoorbeeld bij de transitie

⁴ [Programmabegroting 2024 \(provincie-utrecht.nl\)](https://www.provincie-utrecht.nl/Programma-begroting-2024)

landelijk gebied waarbij de planvorming gedeeltelijk afhankelijk is van besluitvorming in Den Haag.
Als laatste zijn er ook posten waarbij de besluitvorming reeds heeft plaats gevonden (Stedin) of wat de financiën betreft onderdeel zijn van de besluitvorming in de kadernota (mobiliteit fiets, Mobiliteit excl. OV en de taakstelling). Mobiliteit fiets en mobiliteit exclusief OV zijn inhoudelijk (op hoofdlijnen) uitgewerkt in Bereikbaarheidsprogramma

Nb. Het bovenstaande overzicht dient om een globaal overzicht te geven van de stand van zaken. Een kadernota is niet het instrument om een uitgebreide toelichting te geven over de individuele stand van zaken per post. Via de geijkte kanalen zult u op de hoogte worden gehouden over de actuele voortgang en het vervolg.

Bijlage

Wijzigingen doelenboom

Programma 1 Ruimtelijke ontwikkeling

Wijzigingsvoorstel doelenboom Kadernota 2025		Toelichting/onderbouwing
Oude doel (nr. en naam) van de doelenboom	Nieuwe doelen voor de nieuwe doelenboom	Reden of beleidswijziging waarop het voorstel is gebaseerd
1.1 De ruimte voor maatschappelijke ontwikkelingen is in goede balans met de Utrechtse kwaliteiten.	1.1 De omgevingsvisie zorgt voor een goede afweging tussen plannen en Utrechtse kwaliteiten door concentreren en combineren	De naamgeving dekt de lading beter. De omgevingsvisie is de basis voor ons omgevingsbeleid. Al ons beleid is daarvan afgeleid en de inhoud van beleidsdoel 1.1 daar rechtstreeks op gebaseerd. Door rechtstreeks te verwijzen naar de omgevingsvisie maken we dit doel veel concreter en beter aansluitend bij de activiteiten binnen 1.1
1.1.1 De integrale aanpak van het provinciaal omgevingsbeleid is beter geborgd.	1.1.1 Het provinciaal omgevingsbeleid is beter en integraler	Naamgeving dekt de lading beter
1.1.2 Het provinciaal ruimtelijk beleid biedt meer ruimte aan regionale opgaven	Vervalt, bestaande kostenplaatsen verdelen over 1.1.1 en 1.2.1	Logischere indeling. We kiezen ervoor de beleidsactiviteiten binnen programma 1 te groeperen naar niveau gemeente, niveau provincie en niveau Novex/Rijk. Het oude meerjarendoel was wat willekeurig opgebouwd uit activiteiten (PPWW + projectbesluiten) die goed passen bij andere meerjarendoelen.
1.1.3 Met gemeenten wordt pro-actiever samengewerkt aan lokale opgaven vanuit wederzijdse belangen	1.1.3 Het provinciaal omgevingsbeleid is beter geborgd in samenwerking met gemeenten	Naamgeving dekt de lading beter
1.1.4 Agenda's en afspraken met (boven)regionale partners zijn beter afgestemd op wederzijdse belangen	1.1.2 Provinciale belangen zijn beter geborgd in samenwerking met (boven)regionale partners	Naamgeving dekt de lading beter
1.1.5 In een groeiende regio groeit groen evenwichtiger mee met rode ontwikkelingen	1.2.3 Groen groeit beter mee met rode ontwikkelingen	Logischere indeling
1.1.6 Nieuwe ontwikkelingen voegen meer ruimtelijke kwaliteit toe	Vervalt, bestaande kostenplaatsen naar 1.1.1	Logischere indeling. We kiezen ervoor de beleidsactiviteiten binnen programma 1 te groeperen naar niveau gemeente, niveau provincie en niveau Novex/Rijk. Het oude meerjarendoel ging specifiek in op ruimtelijke kwaliteit, dit is een doel dat goed past bij het totale integrale omgevingsbeleid. Bovendien is dit een meekoppelend belang dat weinig zelfstandige resultaten oplevert.
1.1.7 Data en digitale toepassingen worden beter benut	1.1.4 Omgevingsinformatie en monitoring van omgevingsbeleid wordt beter ingezet	Naamgeving dekt de lading beter

1.2.1 Bij gebieds- en omgevingsgericht werken, zetten we in op het slim combineren van provinciale doelen, o.a. met behulp van vindingrijk aanpakken in ruimtelijke werkprocessen en effectieve samenwerking.	1.2.1 Door gebiedsgericht participeren en reguleren gaan ruimtelijke ontwikkelingen sneller leiden tot een beter ruimtegebruik.	Naamgeving dekt de lading beter. Binnen beleidsdoel 1.2 groeperen we alle meerjarendoelen binnen programma 1 die een gebiedsgericht karakter hebben. Dit meerjarendoel bevat de activiteiten NOW en projectbesluiten, hetgeen beide gebiedsgerichte RO activiteiten, waarin we als provincie participierend of regulerend optreden.
1.3.1 De woningbouwopgave vindt sneller en vraag gestuurd plaats door gerichte en slimme interventies en maatwerk	1.3.2 De woningbouwopgave vindt sneller en vraag gestuurd plaats	Logischere indeling
1.3.2 Het provinciaal woningmarktbeleid ondersteunt beter de woningbouwopgave	1.3.1 Het provinciaal volkshuisvestingsbeleid ondersteunt beter de volkshuisvestingsopgave	Logischere indeling

Programma 2 Landelijk gebied

Programma 2 heeft nog geen wijzigingen ingeleverd. Er worden wel wijzigingen voorzien. Zie ook paragraaf 3.1. In de loop van 2024 wordt u hiervoor een voorstel voorgelegd.

Programma 3 Bodem, water, milieu

Wijzigingsvoorstel doelenboom Kadernota 2025		Toelichting/onderbouwing
Oude doel (nr. en naam) van de doelenboom	Nieuwe doelen voor de nieuwe doelenboom	Reden of beleidswijziging waarop het voorstel is gebaseerd
3.1.1 De primaire en regionale waterkeringen zijn op orde	3.1.1 De waterkeringen zijn op orde, en de provincie is beter voorbereid op de gevolgen van overstromingen.	Samenvoegen met oud doel 3.1.3. Compactere indeling. Waterkeringen (oud 3.1.1) en gevolgbeperking overtreding (oud 3.1.3) hebben inhoudelijk grote samenhang. Geen gevolgen voor verantwoording van voortgang.
3.1.3 De provincie is beter voorbereid op de gevolgen van overstromingen	3.1.1 De waterkeringen zijn op orde, en de provincie is beter voorbereid op de gevolgen van overstromingen.	Samenvoegen met oud doel 3.1.1 inclusief kostenplaatsen. Compactere indeling. Zie bovenstaande regel.
3.1.4 De fysieke leefomgeving wordt beter voorbereid op klimaatverandering	3.1.3 De fysieke leefomgeving wordt beter voorbereid op klimaatverandering	Her nummering door vervallen van oud doel 3.1.3
3.3.2 Energie uit de ondergrond wordt verantwoord en veilig benut	3.3.2 Duurzaam (gebiedsgericht) gebruik van bodem en ondergrond is geborgd	Samenvoegen met 3.3.4. Veel inhoudelijke samenhang en overlap. Compactere indeling. Tekst meerjarendoel aangepast om beide meerjarendoelen te kunnen combineren. Geen inhoudelijke wijziging.
3.3.4 De duurzame gebiedsgerichte aanpak van bodem en ondergrond is vaker ingezet	3.3.2 Duurzaam (gebiedsgericht) gebruik van bodem en ondergrond is geborgd	Samenvoegen met 3.3.2. Logischer en compactere indeling. Zie boven.
3.4.1 Er zijn meer impulsen voor een gezonde leefomgeving ontwikkeld	3.4.1 Er zijn meer adviezen gegeven en initiatieven genomen voor een gezonde leefomgeving	Logischer en compactere indeling
3.4.2 De inclusieve breedtesport op duurzame accommodaties is sterker	3.4.5 De inclusieve breedtesport in de openbare ruimte en op duurzame sportaccommodaties is sterker.	Logischer en compactere indeling
3.4.3 De luchtkwaliteit is beter en komt dichterbij de WHO-advieswaarden	3.4.2 De luchtkwaliteit is beter en komt dichterbij de WHO-advieswaarden	Logischer en compactere indeling
3.4.4 Er zijn minder geluidbelaste woningen en stiltegebieden zijn beter beschermd	3.4.3 Er zijn minder geluidbelaste woningen en stiltegebieden zijn beter beschermd	Logischer en compactere indeling
3.4.5 De overlast van vliegverkeer is minder geworden	3.4.4 De overlast van vliegverkeer is minder geworden	Logischer en compactere indeling
3.4.6 De externe veiligheid is beter gewaarborgd	3.4.6 De externe veiligheid is beter gewaarborgd	Logischer en compactere indeling
3.4.7 Er zijn meer initiatieven genomen voor duurzame en circulaire gebiedsontwikkeling	Naar 3.4.1.	Logischer en compactere indeling
3.4.8 De uitvoering van de VTH-taken door uitvoeringsdiensten, inclusief toezicht in het buitengebied, is effectiever en efficiënter	3.4.7 De uitvoering van de VTH-taken is inhoudelijk en financieel beter geborgd	Logischer en compactere indeling

3.4.9 Het ontwikkelen en realiseren van een versnellingsaanpak van asbestdaken in de provincie Utrecht	opheffen en budgetplaats naar 3.4.1	Logischer en compactere indeling
--	-------------------------------------	----------------------------------

Programma 4 Energietransitie

Wijzigingsvoorstel doelenboom Kadernota 2025		Toelichting/onderbouwing
Oude doel (nr. en naam) van de doelenboom	Nieuwe doelen voor de nieuwe doelenboom	Reden of beleidswijziging waarop het voorstel is gebaseerd
4. Energietransitie	4. Klimaat en Energietransitie	Logische bundeling duurzame opgaven Energietransitie, Klimaat en Circulair. De concernbrede opgaven voor een klimaatneutrale en circulaire samenleving worden verplaatst van programma 9 naar programma 4. Daarom wijzigt ook de naam van programma 4.
4.1 Inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties in de provincie Utrecht gebruiken minder energie	4.1 De gebouwde omgeving gebruikt minder energie en wordt duurzamer verwarmd	Indeling volgt de huidige praktijk
4.1.1 De ondersteuning van inwoners voor energiebesparing is beter (door o.a. gemeenten, woningcorporaties en Verenigingen van Eigenaren)	4.1.1 De ondersteuning van inwoners voor energiebesparing is beter	Tekstueel
4.1.2 Toezicht op de verplichte energiemaatregelen voor bedrijven wordt beter uitgevoerd	4.1.2 Er is meer toezicht en ondersteuning voor energiemaatregelen bij bedrijven en maatschappelijke organisaties.	Indeling volgt de huidige praktijk
4.1.3 Er komt meer ondersteuning bij energiebesparing voor maatschappelijke organisaties	4.1.3 Meer zonnepanelen op daken	Is oude beleidsdoel 4.2.1 inclusief budgetplaatsen
4.2 De opwekking en beschikbaarheid van duurzame energie in de provincie Utrecht is sterk toegenomen	4.2 De opwekking van duurzame elektriciteit is sterk toegenomen	Indeling volgt de huidige praktijk
4.2.1 Meer zonnepanelen op daken	4.2.1 De groei van duurzame energie is ruimtelijk beter mogelijk gemaakt	Is oude meerjarendoel 4.2.2 inclusief budgetplaatsen
4.2.2 De groei van duurzame energie wordt ruimtelijk beter mogelijk gemaakt	4.2.2 Meer inwoners doen mee en participeren in de energietransitie	Is oude meerjarendoel 4.2.3 inclusief budgetplaatsen
4.2.3 Meer inwoners doen mee en participeren in de energietransitie	Vervalt, budgetplaatsen gaan over naar 4.2.2	Indeling volgt de huidige praktijk
4.2.4 Het aandeel duurzame warmtebronnen voor de verwarming van gebouwen is groter	4.1.4 Het aandeel duurzame warmtebronnen voor de verwarming van gebouwen is groter	Indeling volgt de huidige praktijk
4.2.5 Er zijn meer publieke laadpunten voor elektrisch vervoer	vervalt	Indeling volgt de huidige praktijk. Gaat naar mobiliteit onder nieuw meerjarendoel 'stimuleren transitie naar zero emissie mobiliteit'. Inhoudelijk wijzigt het meerjarendoel

		hierdoor niet.
4.2.6 De energie-infrastructuur is beter afgestemd op vraag en aanbod van (duurzame) energie	Vervalt, budgetplaatsen gaan over naar 4.4.3	Wordt beleidsdoel (4.4) vanwege omvang opgave
4.3 De energietransitie is haalbaar, betaalbaar en innovatief	4.3 De energietransitie is haalbaar, betaalbaar en innovatief	Geen wijziging
4.3.1 Wet- en regelgeving zijn beter afgestemd op energietransitie (lobby)	4.3.1 Wet- en regelgeving zijn beter afgestemd op energietransitie (lobby)	Geen wijziging
4.3.2 Innovaties leveren een grotere bijdrage aan duurzame energievoorziening	4.3.2 Innovaties leveren een grotere bijdrage aan duurzame energievoorziening	Geen wijziging
4.3.3 De energietransitie is beter betaalbaar voor iedereen (passende financiële instrumenten)	4.3.3 De energietransitie is beter betaalbaar voor iedereen (passende financiële instrumenten)	Geen wijziging
4.4 De Provincie is een geloofwaardige partner in de energietransitie door het goede voorbeeld te geven	4.4 De energie-infrastructuur is beter afgestemd op vraag en aanbod van (duurzame) energie	Indeling volgt huidige praktijk. Verplaatst naar nieuw beleidsdoel 10.5 'De provincie geeft het goede voorbeeld door het verduurzamen van de eigen organisaties (processen en faciliteiten) vastgoed en de daarbij behorende buitenruimte'. Inhoudelijk wijzigt het beleidsdoel hierdoor niet.
4.4.1 De provincie Utrecht is een aansprekender voorbeeld van energieneutrale bedrijfsvoering en inkoop	4.4.1 Het elektriciteitsnetwerk wordt slimmer en beter gebruikt	Indeling volgt huidige praktijk. Opgenomen onder nieuw meerjarendoel 10.5.1. 'De provincie geeft het goede voorbeeld door het verduurzamen van de eigen organisaties (processen en faciliteiten) vastgoed en de daarbij behorende buitenruimte'. Inhoudelijk wijzigt het meerjarendoel hierdoor niet.
4.4.2 De provincie Utrecht benut haar eigen mogelijkheden voor een duurzame energieopwekking beter	4.4.2 De ruimtelijke inpassing van netuitbreidingen gebeurt sneller	Indeling volgt huidige praktijk. Voor provinciaal vastgoed: opgenomen onder nieuw meerjarendoel 10.5.1. 'De provincie geeft het goede voorbeeld door het verduurzamen van de eigen organisaties (processen en faciliteiten) vastgoed en de daarbij behorende buitenruimte'. Voor benutten assets mobiliteit: verkennen mogelijkheden benutten assets voor opwekken van energie is onderdeel geworden van werkwijze bij reconstructies (nieuw meerjarendoel 'We beheren en onderhouden onze infrastructuur duurzamer'). Inhoudelijk wijzigt het meerjarendoel hierdoor niet.
	4.4.3 Er is meer integraliteit in de programmering van de energie-infrastructuur.	
9.7.2 Het ondersteunen van de transitie naar een circulaire samenleving is sterker en meer integraal	4.5 Het ondersteunen van de transitie naar een circulaire samenleving is sterker en meer integraal	Logische bundeling duurzame opgaven Energietransitie, Klimaat en Circulair. De concernbrede opgaven voor een klimaatneutrale en circulaire samenleving worden verplaatst van programma 9 naar programma 4 inclusief budgetplaatsen. Inhoudelijk wijzigen de doelen hierdoor niet.

	4.5.1 Betere inbedding van circulair in het provinciale beleid en de uitvoering door het uitvoeren van de middellange termijnstrategie circulaire samenleving.	Het programma Circulaire Samenleving werkt aan een middellangetermijnstrategie die de komende jaren het raamwerk moet gaan vormen voor het behalen van de circulaire doelen in de provincie. De middellangetermijnstrategie wordt in Q3 of Q4 2024 aan PS aangeboden ter besluitvorming.
9.7.3. De transitie naar een klimaatneutrale samenleving wordt concernbreed beter verankerd en gemonitord	4.6 De transitie naar een klimaatneutrale samenleving wordt concernbreed beter verankerd en gemonitord	Logische bundeling duurzame opgaven Energietransitie, Klimaat en Circulair. De concernbrede opgaven voor een klimaatneutrale en circulaire samenleving worden verplaatst van programma 9 naar programma 4 inclusief budgetplaatsen. Inhoudelijk wijzigen de doelen hierdoor niet.
	4.6.1 Betere sturing op de doelen voor klimaatmitigatie door het uitvoeren van de Utrechtse Klimaataanpak naar Netto Nul	Het programma Klimaat Centraal loopt eind 2024 ten einde. Om ook na deze periode de coördinatie te kunnen blijven voeren over de klimaataanpak van de PU is <i>De Utrechtse Klimaataanpak</i> ontwikkeld. Deze wordt in Q2 2024 aan PS aangeboden ter besluitvorming.

Programma 5/6 Bereikbaarheid I en II

Wijzigingsvoorstel doelenboom Kadernota 2025		Toelichting/onderbouwing
Oude doel (nr. en naam) van de doelenboom	Nieuwe doelen voor de nieuwe doelenboom	Reden of beleidswijziging waarop het voorstel is gebaseerd
6. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer	5. Bereikbaarheid: Publieke Mobiliteit	Nieuwe indeling conform Bereikbaarheidsprogramma 2024-2029
	5.1 Versterken netwerk	
6.1.2 Er zijn betere bouwstenen voor een nieuw OV-netwerk	5.1.1 Het versterken van de ov-bereikbaarheid door het realiseren van nieuwe verbindingen en het opwaarderen of verleggen/verlengen van bestaande verbindingen in het netwerk	
6.1.3 Er zijn minder knelpunten in de doorstroming van het OV	5.1.2 Een beter OV en exploitatie door het wegnemen van bereikbaarheidsknelpunten	
Nieuw	5.1.3 Verbetering van fysieke en sociale toegankelijkheid van het OV	
Nieuw	5.1.4 Verbetering van de betaalbaarheid voor mensen met een krappe beurs	
	5.2 Duurzaam concessie management	
6.1.1 Lopende contracten en concessies zijn kwalitatief beter (is opgesplitst naar 3 meerjarendoelen)	5.2.1 Meer reizigerstevredenheid over het OV in de provincie Utrecht	
Idem	5.2.2 Effectievere uitvoering van het OV (kostendekkingsgraad, voorspelbaarheid, betrouwbaarheid, meer (betalende) reizigers)	
Idem	5.2.3 Het terugdringen van de negatieve effecten van publieke mobiliteit op de omgeving	
5.2 Knooppunten hebben een hoge kwaliteit en bieden een grote diversiteit van reisvoorzieningen	5.3 Aantrekkelijke knooppunten	
5.2 (alle huidige meerjarendoelen samengevoegd tot 1 meerjarendoel) en deel van 5.3.2	5.3.1 Meer OV knooppunten hebben een hogere kwaliteit	
	5.4 Duurzaam beheer en realisatie van ov-infrastructuur	
6.1.4 Het beheer en onderhoud van eigen OV infrastructuur voldoet aan gestelde kwaliteitseisen (is opgesplitst naar 2 meerjarendoelen)	5.4.1 De bestaande infrastructuur is op orde en beschikbaar op het vastgestelde kwaliteitsniveau	
Idem	5.4.2 We onderhouden onze OV-assets duurzamer	
5. Bereikbaarheid I - Algemeen	6. Bereikbaarheid: Gezond en veilig	Nieuwe indeling conform Bereikbaarheidsprogramma 2024-2029
	6.1 Meer fietsen over een sterker netwerk	

5.3.1 Het regionaal fietsnetwerk is vlotter, veiliger en comfortabeler (is opgesplitst naar 2 meerjarendoelen)	6.1.1 We realiseren doorfietsroutes en nemen barrières weg	
Idem	6.1.2 Een sterk RFN gericht op vlot, veilig en comfortabel fietsen en het ontsluiten van alle belangrijke werklocaties, middelbare scholen en knooppunten	
5.3.4 Stimuleren van gezond en veilig fietsgedrag is beter (5.3.3 vervalt, onderdelen ondergebracht bij 6.1.1/6.1.2/6.1.3)	6.1.3 We stimuleren mensen om vaker te gaan fietsen	
	6.2 Veiligere infrastructuur en gedrag	
5.4.1 De provinciale infrastructuur is veiliger	6.2.1 Het verbeteren van de veiligheid op de provinciale infrastructuur	
5.4.2 Gemeentelijke infrastructuur wordt beter door stimuleringsbijdragen	6.2.2 Het verbeteren van de veiligheid op gemeentelijke wegen door subsidie op verkeersveiligheidsmaatregelen	
5.4.3 en 5.4.4. en 5.4.5 (samenvoeging)	6.2.3 Het stimuleren van veilig gedrag door verkeerseducatie, voorlichting en handhaving	
	6.3 Samen gezonde groei bereikbaar maken	
5.8.2 Regionale programma's worden beter ontwikkeld en uitgevoerd (is opgesplitst naar 2 meerjarendoelen)	6.3.1 Op basis van gezamenlijk onderzoek komen tot een uitvoerings- en investeringsagenda tussen Rijk en regio om de woningbouwopgave te kunnen realiseren met de bereikbaarheidsmaatregelen die daarvoor noodzakelijk zijn.	
5.8.1 Het uitvoeren van verkenningen is beter afgestemd op de behoefte	6.3.2 Het borgen van de regionale bereikbaarheid in samenwerking met het Rijk en gemeenten	
5.8.2 Regionale programma's worden beter ontwikkeld en uitgevoerd (is opgesplitst naar 2 meerjarendoelen) (5.8.3 vervalt, onderdelen in andere meerjarendoelen ondergebracht)	6.3.3 In regionaal verband stimuleren van slimme en duurzame mobiliteitskeuzes (o.a. fiets en OV in woon-werkverkeer via werkgevers)	
	6.4 Verschonen mobiliteit	
5.6.3, 5.6.4 en 5.5 (geen nadere onderverdeling meer)	6.4.1 Het stimuleren van het gebruik van schone brandstof of energiedrager in personen- en goederenvervoer	
	X Bereikbaarheid: Infrastructuur en Benutten (NIEUW PROGRAMMA)	Nieuwe indeling conform Bereikbaarheidsprogramma 2024-2029
5.7 De vraag naar en het aanbod van mobiliteit is goed op elkaar afgestemd (geen onderscheid naar meerjarendoelen meer, die voegen we samen)	X.1 Betere benutting van de regionale mobiliteitsnetwerken	
Idem	X.1.1 We zetten verkeersmanagement en informatie- en communicatietechnologie in om onze netwerken optimaal te benutten	

	X.2 Versterken netwerk	
5.1.2 Er worden studies uitgevoerd naar trajecten en bereikbaarheidsknelpunten	X.2.1 We versterken de provinciale netwerken door het wegnemen van bereikbaarheidsknelpunten	
5.6.1 Het aantal geluidgehinderden langs provinciale wegen is minder 5.6.2 De oversteekbaarheid van fauna bij provinciale wegen is beter	X.2.2 We dringen de negatieve effecten van wegverkeer op de omgeving terug en dragen bij aan biodiversiteit	
	X.3 Duurzaam realiseren van infrastructuur en onderhoud	
5.1.3 De voorbereiding en realisatie van infrastructurele projecten is duurzamer, effectiever en efficiënter (is opgesplitst naar 2 meerjarendoelen)	X.3.1 We realiseren de projecten uit het Meerjarig Investeringsplan en het variabel onderhoud	
Idem	X.3.2 We realiseren vervanging en nieuwbouw meer klimaatneutraal en circulair	
	X.4 Duurzaam beheren van infrastructuur	
5.1.1 (is opgesplitst naar 2 meerjarendoelen)	X.4.1 De bestaande infrastructuur is op orde en beschikbaar op het vastgestelde kwaliteitsniveau	
Idem	X.4.2 We beheren en onderhouden onze infrastructuur duurzamer	
INDICATOREN VOORSTEL		
6. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer	Verwijderen alle indicatoren m.u.v. BBV indicator reizigerswaardering OV	Conform BBP (zie H8)
5. Bereikbaarheid I - Algemeen	Verwijderen alle indicatoren	Conform BBP (zie H8)
		De beleidsindicatoren halen we uit de P&C-producten en focussen op de prestaties. Zie ook H8 van het BBP. Is ook de lijn van cie. Janssen, die we hierover gesproken hebben. Wat betreft prestaties focussen we dan op de 'resultaten' die we jaarlijks in de begroting opnemen. En nemen we geen jaarlijks indicatoren op. Immers, beoogde resultaten zijn jaarafhankelijk; Hiermee zijn prestatie indicatoren die voor meerdere jaren gelden minder passend. Dit hebben we ook zo met de cie. Janssen besproken. Vraag is echter wel of ze bovenstaande lijn precies zo heeft gehoord en gaat verwerken in hun eigen voorstel. Indien er toch andere wensen zijn dan zullen wij alsnog prestatie indicatoren uitwerken in de op te stellen uitvoeringsprogramma's. dit zullen we dan in een volgende P&C cyclus verwerken.

Programma 7 Cultuur, erfgoed, recreatie en toerisme

Wijzigingsvoorstel doelenboom Kadernota 2025		Toelichting/onderbouwing
Oude doel (nr. en naam) van de doelenboom	Nieuwe doelen voor de nieuwe doelenboom	Reden of beleidswijziging waarop het voorstel is gebaseerd
7.1 De culturele infrastructuur is sterk	7.1 De culturele infrastructuur is sterk en toegankelijk en ons erfgoed is behouden en beleefbaar.	<p>Algemene toelichting bij wijziging doelen Cultuur en Erfgoed</p> <p>Het Ontwerp Cultuur en Erfgoed Programma 2025-2028 is vastgesteld in GS en 11 april besproken in de Commissie BEM. De voorgestelde doelen zijn daarop gebaseerd. Door te kiezen voor één beleidsdoel hebben we de samenhang tussen cultuur en erfgoed (en de Hollandse Waterlinies) willen benadrukken. De meerjarendoelen zijn om meerdere redenen aangepast: beleidsinhoudelijke accentverschuivingen, verbeterde formuleringen en concretisering. Bij het definitieve Cultuur en Erfgoed Programma, voegen we (mede n.a.v. de bespreking in de Commissie BEM) een bijlage toe om doelen en indicatoren in samenhang te presenteren.</p>
7.1.1 Cultuureducatie (kunst, media en erfgoed) is beter, frequenter en bereikt meer scholen (BO en VO)	7.1.3. Meer kinderen en volwassenen beoefenen en ervaren cultuur, zowel door cultuureducatie op school als cultuurparticipatie in de vrije tijd	Logischere indeling en naamgeving welke het nieuwe beleid volgt.
7.1.2 Het bibliothekennetwerk is sterker en bibliotheken zijn beter toegankelijk voor iedereen	7.1.1. In elke gemeente is een robuuste bibliotheekvoorziening en de Utrechtse bibliotheken werken beter samen waardoor zij meer inwoners bereiken	Logischere indeling en naamgeving welke het nieuwe beleid volgt.
7.1.3 Er nemen meer mensen deel aan kunst en cultuur doordat festivals floreren	Vervalt, de kostenplaats verplaatsten naar 7.1.2	Logischere indeling en naamgeving welke het nieuwe beleid volgt.
7.1.4 Het cultuurprofiel van Utrecht is steviger in samenwerking met gemeenten en partners	7.1.2. De culturele infrastructuur is sterker door pluriformer en kwalitatief hoogwaardiger aanbod en diverser publiek	Logischere indeling en naamgeving welke het nieuwe beleid volgt.
7.2.1 De kwaliteit van de leefomgeving is versterkt met cultuur en erfgoed zodat mensen zich hier thuis voelen	7.1.5. Kwaliteit van de leefomgeving is sterker geworden door de kansen van ruimtelijk erfgoed te benutten	Logischere indeling en naamgeving welke het nieuwe beleid volgt.
7.2.2 Er zijn meer monumenten duurzaam gerestaureerd en worden beter gebruikt	7.1.4. Erfgoed en archeologie zijn duurzamer behouden en beheerd	Logischere indeling en naamgeving welke het nieuwe beleid volgt.
7.2.3 Het beheer van Utrechts erfgoed is effectiever en efficiënter, de promotie richt zich op zo breed en divers mogelijk publiek	7.1.6. Erfgoed is bekender en beleefbaarder gemaakt bij een groot en divers publiek	Logischere indeling en naamgeving welke het nieuwe beleid volgt.

7.3.1 De integrale meerwaarde van militair erfgoed bij (gebieds)ontwikkelingen is hoger	7.1.7. UNESCO Werelderfgoederen Hollandse Waterlinies en Neder-Germaanse Limes zijn beter bekend, beleefbaar en zijn beter ingezet om de ruimtelijke kwaliteit te versterken.	Logischere indeling en naamgeving welke het nieuwe beleid volgt.
7.3.2 Het siteholderschap van de Hollandse Waterlinies is beter ontwikkeld	vervalt, kostenplaats verplaatsen naar 7.1.7	Het vervallen van dit meerjarendoel is al in 2023 in de jaarcyclus benoemd.
7.2	Beleidsdoel vervalt	
7.3	Beleidsdoel vervalt	
INDICATOREN VOORSTEL Oud	Nieuw	Toelichting / onderbouwing
Het percentage basisscholen dat producten afneemt en/of participeert in één of meerdere programma's van Kunst Centraal. Kunst Centraal heeft per product en programma een beeld van het gemiddeld aantal leerlingen dat per jaar deelneemt. Een exact getal is niet te geven. Streefwaarde 90	Het percentage basisscholen dat producten afneemt en/of participeert in één of meerdere programma's binnen het werkgebied van Kunst Centraal. Streefwaarde 90	Nauwkeuriger omschrijving, omdat gemeenten Utrecht en Amersfoort niet tot het werkgebied behoren
Het percentage Utrechtse openbare bibliotheken (totaal negen) dat door BiSC wordt ondersteund bij innovatieve projecten en ontwikkelingen die eraan bijdragen dat bibliotheken toegankelijk blijven voor de inwoners van de provincie Utrecht. De ondersteuning van BiSC betreft het uitvoeren van (innovatieve) projecten voor de bibliotheken, waardoor zij hun maatschappelijke rol kunnen vervullen. Streefwaarde 100	Het percentage Utrechtse openbare bibliotheken (totaal negen) dat door BiSC wordt ondersteund bij innovatieve projecten en ontwikkelingen die eraan bijdragen dat bibliotheken toegankelijk blijven voor de inwoners van de provincie Utrecht. De ondersteuning van BiSC betreft het uitvoeren van (innovatieve) projecten en het (door)ontwikkelen van zowel bestaande als nieuwe bibliotheekdiensten. Hierdoor kunnen bibliotheken hun maatschappelijke rol vervullen op een toekomstgerichte wijze. Streefwaarde 100	Betere duiding van de inzet
n.v.t.	Het aantal bijdragen aan projecten en programma's waarbij kansen van erfgoed zijn benut ten behoeve van de ruimtelijke kwaliteit. Streefwaarde 10	Nieuwe indicator voor ruimtelijk erfgoed / kwaliteit leefomgeving

<p>Het aantal projecten dat bijdraagt aan de ontwikkeling van de Hollandse Waterlinies als aanjager van ruimtelijke kwaliteit en inspiratiebron. Streefwaarde 5</p>	<p>Het aantal projecten dat bijdraagt aan de bekendheid, beleefbaarheid en de versterking van de ruimtelijke kwaliteit van UNESCO Werelderfgoederen Hollandse Waterlinies en Neder-Germaanse Limes. Streefwaarde 9</p>	<p>Betere formulering, vanuit het meerjarendoel.</p>
---	--	--

Programma 8 Economie

Wijzigingsvoorstel doelenboom Kadernota 2025		Toelichting/onderbouwing
Oude doel (nr. en naam) van de doelenboom	Nieuwe doelen voor de nieuwe doelenboom	Reden of beleidswijziging waarop het voorstel is gebaseerd
Beleidsdoel 8.1: Het bedrijfsleven en werknemers zijn toegerust op de toekomst	Blijft gelijk	
8.1.1 De arbeidsmarkt functioneert beter door goede aansluiting vraag en aanbod	8.1.1 De regionale arbeidsmarkt functioneert beter door goede aansluiting vraag en aanbod waarin Leven Lang Ontwikkelen centraal staat.	Logischere indeling en naamgeving welke het bestaande beleid volgt.
8.1.2 Bedrijven en werknemers zijn beter voorbereid op digitalisering	8.1.2 Bedrijven en werknemers zijn beter voorbereid op maatschappelijke transitie passend bij het regionaal profiel, zoals digitalisering en circulaire economie.	Logischere indeling en naamgeving welke het bestaande beleid volgt.
8.1.3 Algemene ondersteuning van het MKB is beter, o.a. bij opvolging eigenaren, internationale handel, transitie naar circulair ondernemerschap	8.1.3 De dienstverlening voor (mkb-) ondernemers is beter op elkaar aangesloten doordat we partijen, zoals KVK, RVO en de gemeenten met elkaar in verbinding brengen.	Logischere indeling en naamgeving welke het bestaande beleid volgt.
8.2 Het economische profiel (Gezond Stedelijk Leven) is sterk en zichtbaar competitief	8.2 Bedrijven en (kennis)instellingen werken aan innovaties voor maatschappelijke transitie passend bij het regionaal profiel.	Logischere indeling en naamgeving welke het bestaande beleid volgt.
8.2.2 Het (inter)nationaal vestigingsklimaat is beter	8.2.2 Innovatie en het vestigingsklimaat is sterker doordat meer bedrijven gebruik maken van nieuwe kennis en inzichten.	Logischere indeling en naamgeving welke het bestaande beleid volgt.
	8.2.3 Het innovatie-ecosysteem is beter met meer startups en scale-ups die bijdragen aan maatschappelijke transitie passend bij het regionaal profiel.	Logischere indeling en naamgeving welke het bestaande beleid volgt.
8.3 Bedrijven en (kennis)instellingen zijn innovatief sterk	Vervalt als apart beleidsdoel en wordt samengevoegd met beleidsdoel 8.2	Logischere indeling en naamgeving welke het bestaande beleid volgt.
8.3.1 Het economisch klimaat is beter met meer innovatieve startups en scale-ups	Wordt samengevoegd met 8.2.3. Oude kostenplaatsen verschuiven naar 8.2.3	Logischere indeling en naamgeving welke het bestaande beleid volgt.
8.3.2 De transitie naar een circulaire economie gaat sneller	Wordt samengevoegd met 8.1.2 . Oude kostenplaatsen verschuiven naar 8.1.2.	Logischere indeling en naamgeving welke het bestaande beleid volgt.
8.4 Er zijn voldoende vestigingsmogelijkheden in aantal en kwaliteit	8.3 Er zijn voldoende vestigingsmogelijkheden in aantal en kwaliteit	Logischere indeling en naamgeving welke het bestaande beleid volgt.

8.4.1 Werklocaties worden intensiever gebruikt en sluiten beter aan bij de markt vraag	8.3.1 Werklocaties worden intensiever gebruikt en sluiten beter aan bij de markt vraag.	Logischere indeling en naamgeving welke het bestaande beleid volgt.
8.4.2 Werklocaties zijn duurzamer (circulair, klimaat, energie, gezondheid) en economisch krachtiger	8.3.2 Werklocaties zijn duurzamer (circulair, klimaat, energie, gezondheid) en economisch krachtiger.	Logischere indeling en naamgeving welke het bestaande beleid volgt.
8.4.3 Er zijn meer en sterkere innovatielocaties	8.3.3 Er zijn meer en sterkere innovatielocaties die passen bij het regionaal profiel.	Logischere indeling en naamgeving welke het bestaande beleid volgt.
INDICATOREN VOORSTEL		
NIEUW Indicatoren voor de nieuwe 8.3.2 Werklocaties zijn duurzamer (circulair, klimaat, energie, gezondheid) en economisch krachtiger.	Effectindicator: Groen-blauw op bedrijventerreinen	Percentage van bedrijventerreinen dat bestaat uit groene of blauwe landschapselementen Bron: Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT)
	Prestatie-indicator: Organisatiegraad bedrijventerreinen	Aantal bedrijventerreinen dat is ondersteund door provinciale aanjagers bij de totstandkoming van samenwerkingsvormen tussen ondernemers (cumulatief) Bron: Intern

Programma 9 Bestuur

Wijzigingsvoorstel doelenboom Kadernota 2025		Toelichting/onderbouwing
Oude doel (nr. en naam) van de doelenboom	Nieuwe doelen voor de nieuwe doelenboom	Reden of beleidswijziging waarop het voorstel is gebaseerd
9.1.1 De positie van PS is sterker en duidelijker	9.1.1 De positie van PS is sterk en duidelijk	formulering is passender
9.1.2 De uitvoering van de Rijkstaken (CvdK) is van betere kwaliteit	9.1.2 De uitvoering van de Rijkstaken (CvdK) is van blijvende hoge kwaliteit	formulering is passender
9.1.3 De uitvoering van het dagelijks bestuur (GS) is van betere kwaliteit	9.1.3 De uitvoering van het dagelijks bestuur (GS) is van hoge kwaliteit	formulering is passender
9.2.1 Integriteit is beter geborgd en het beleid is verder ontwikkeld	9.2.1 Integriteit is blijvend goed geborgd en het beleid is goed ontwikkeld	formulering is passender
9.3.1 De ondermijning wordt tegengegaan, de weerbaarheid wordt gestimuleerd en de aandacht voor de wet BIBOB vergroot	9.3.1 Ondernijnde criminaliteit wordt tegengegaan, de weerbaarheid wordt gestimuleerd en de aandacht voor de wet BIBOB vergroot	formulering is passender
9.4.1 Partners worden intensiever bij beleid, programma's en projecten betrokken	9.4.1 Het betrekken van inwoners en partners doen we consequent en volgens ons participatiebeleid.	samenvoegen met 9.4.3. / sluit aan bij huidig Coalitieakkoord
9.4.2 De dialoog met inwoners en samenwerkingspartners is innovatiever, transparant en overzichtelijk	9.4.2 Het gesprek met de samenleving wordt vormgegeven vanuit de inhoud, hierbij worden huidige en toekomstige generaties betrokken.	sluit aan bij huidig Coalitieakkoord
9.4.3 De afstemming met stakeholders en inwoners is frequenter	Komt te vervallen	samengevoegd met 9.4.1
9.5.2 Het beleid voor verbonden partijen is beter en wordt conform uitgevoerd	9.5.2 De Nota samenwerkende partijen wordt conform uitgevoerd	Hier zit nu ook budget 9.8 HUA onder. Budget hoort bij eigenaarsrol HUA. Inhoudelijke verantwoording die tot nu toe bij 9.8 werd geplaatst, had betrekking op Open Overheid, digitalisering. Dit zijn de onderwerpen die al thuis hoorden bij 10 (10.1.5. en 10.1.6?).
9.5.3 De relatie met de Europese Unie draagt meer bij aan de realisatie van provinciale beleidsdoelstellingen	9.5.3 De relatie met de Europese Unie draagt bij aan de realisatie van provinciale beleidsdoelstellingen	formulering is passender
9.5.4 De Staat van Utrecht is van niveau en beter afgestemd op de gebruikers	9.5.4 De Staat van Utrecht is van niveau en goed afgestemd op de gebruikers	formulering is passender
9.6 Gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen functioneren goed conform de wet	9.6 Gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen voeren hun medebewindstaken uit conform de wet	formulering is passender

9.6.1 De wettelijke toezichtstaak is beter en efficiënter uitgevoerd	De wettelijke toezichttaak wordt goed en efficiënt uitgevoerd	formulering is passender
9.6.2 Verticaal toezicht en horizontale controle zijn aangepast aan de landelijke Agenda Toekomst van het (interbestuurlijk) Toezicht	Komt te vervallen	ATT liep t/m 2023. Resultaten kunnen worden gemeld bij 9.6.1
9.7.1 De Sociale Agenda is beter zichtbaar en uitvoerbaar binnen de Provinciale programma's en op een aantal sociale thema's aanvullend op gemeenten en andere organisaties	9.7.1 De Sociale Agenda is zichtbaar en uitvoerbaar binnen de Provinciale programma's en op een aantal sociale thema's aanvullend op gemeenten en andere organisaties	formulering is passender
9.7.2 Het ondersteunen van de transitie naar een circulaire samenleving is sterker en meer integraal	Overhevelen naar programma 4	Logische bundeling duurzame opgaven Energietransitie, Klimaat en Circulair. De concernbrede opgaven voor een klimaatneutrale en circulaire samenleving worden verplaatst van programma 9 naar programma 4 inclusief budgetplaatsen. Inhoudelijk wijzigen de doelen hierdoor niet.
9.7.3 De transitie naar een klimaatneutrale samenleving wordt concernbreed beter verankerd en gemonitord	Overhevelen naar programma 4	Logische bundeling duurzame opgaven Energietransitie, Klimaat en Circulair. De concernbrede opgaven voor een klimaatneutrale en circulaire samenleving worden verplaatst van programma 9 naar programma 4 inclusief budgetplaatsen. Inhoudelijk wijzigen de doelen hierdoor niet.
9.7.4 Het beleid is beter met data onderbouwd	Kan worden afgesloten. Vervalt dus	De concernopgave "Slimmer met Data" is per 1 mei 2023 beëindigd en overgedragen aan de lijnorganisatie. Er is geen separaat budget meer aan dit meerjarendoel gekoppeld. Vervolgactiviteiten zijn ondergebracht binnen programma 10 bij meerjarendoel 10.2.3 "Versterken en versnellen digitalisering bedrijfsprocessen"
NIEUW	9.7.2 De vitaliteit van wijken en kernen is groter door vernieuwende aanpakken met burgers (maatschappelijke) organisaties en gemeenten	In het coalitieakkoord is de ambitie uitgesproken om te komen tot een actie-agenda vitale samenleving. Er wordt op dit moment gewerkt aan een kader dat de uitgangspunten geeft voor deze actie-agenda. De middelen zijn op dit moment opgenomen in de reserve ten behoeve van de strategische college-agenda. Onderdeel van de besluitvorming is de vraag onder welk begrotingsprogramma deze middelen worden opgenomen. De koppeling aan een inhoudelijk beleidsthema wekt de suggestie dat de scope van de actie-agenda beperkt is tot dat beleidsthema. De gekozen definitie voor de actie-agenda is echter breder. Daarom het voorstel de actie-agenda onder te brengen bij programma 9. Omdat daarin ook andere concernbrede programma's zijn ondergebracht, zoals de sociale agenda.
9.8 Archiefbewaarplaats en toezicht op informatiebeheer is op orde	Komt te vervallen als apart meerjarendoel want inhoudelijk opgenomen bij 10.3.	Tot nu toe hing het budget HUA onder dit beleidsdoel. Dit wordt nu ondergebracht bij 9.5.2 Verbonden partijen, waar naast HUA ook andere samenwerkende partijen zijn opgenomen.

9.8.1 Provinciale informatie is beter en duurzamer beschikbaar, toegankelijk en we publiceren actief openbaar	Overhevelen naar programma 10, wordt ondergebracht bij 10.3.1	Budget samengevoegd bij 9.5.2 (zie aldaar). Inhoudelijke verantwoording naar programma 10.3.1
10.1.2 versterken juridische functie	9.8 Het juridisch fundament wordt sterker en is goed toegerust	De directie heeft december 2023 besloten om de juridische functie (JZ) vanuit domein BIO onder te brengen bij het domein Strategie en Bestuur. Dit in het kader van de versnelling organisatieontwikkeling. Beleidsdoel JZ sluit daarmee uitdrukkelijk aan bij de missie en visie van domein Strategie en Bestuur. Het is daarom ook logisch dat beleidsdoel, onderliggend meerjarendoel en bijbehorend budget van programma 10 naar programma 9 programma worden overgeheveld. Daarmee wordt de verantwoording over dit beleidsdoel en budget richting GS en PS ook transparanter.
	9.8.1 Versterking van de juridische functie	zie onderbouwing bij 9.8
10.3 De communicatie is goed en modern	9.9 De communicatie is zichtbaar, vindbaar, verbindend en transparant	De aansturing en budgetten van dit beleidsdoel valt al geruime tijd onder domein Sen B (voorheen BDO). Het beleidsdoel sluit aan bij missie en visie van domein Strategie en Bestuur. Het overhevelen van dit beleidsdoel, onderliggende meerjarendoelen en bijbehorende budgetten van programma 10 naar programma 9 is daarmee ook logisch en in lijn met de al bestaande budgetverantwoordelijkheid. Daarmee wordt de verantwoording over dit doel en budget richting GS en PS ook transparanter.
10.3.1 Inwoners en bedrijven zijn beter geïnformeerd over beleidsvoornemens, concrete plannen en projecten en hebben meer mogelijkheid tot beïnvloeding van beleid en projecten	Komt te vervallen	vanwege overlap met participatie (zie 9.4.2)
10.3.2 Door ontwikkelen communicatiemiddelen op basis van nieuwe technieken	9.9.1 Door ontwikkelen communicatie op basis van nieuwe kennis en middelen	formulering is passender, ondergebracht bij 9 als meerjarendoel 9.9.1. Zie ook onderbouwing bij 10.3
10.3.3 De jaarrekening en begroting beter toegankelijk maken voor het Utrechtse publiek en actiever communiceren over de financiële positie en ontwikkelingen binnen de provincie	komt te vervallen	in de afgelopen collegeperiode is hier veel op ingezet. Ingezette lijn willen we behouden. Ondergebracht bij (nieuw) 9.9.2
NIEUW	9.9.2 De medewerkers van provincie Utrecht faciliteren in communicatieve vaardigheden waaronder duidelijk en begrijpelijk schrijven, (social) mediavaardig zowel intern als extern, verbindende gespreksvaardigheden	nieuw toegevoegd

10.3.4 Vergroten van de zichtbaarheid van het werk van de provincie (corporate communicatie), zodat inwoners weten aan welke opgaven de provincie werkt en wat ze wil bereiken.	omgenummerd tot 9.9.3	formulering blijft hetzelfde, ondergebracht bij 9 als meerjarendoel 9.9.3. Zie onderbouwing bij 10.3
INDICATOREN VOORSTEL WIJZIGING		
10.3 Prestatie-indicator 1 Verhalen / artikelen	Komt te vervallen	Huidige prestatie-indicatoren 2 en 3 blijven bestaan
NIEUW	9.9 Prestatie-indicator 1 Persvragen	Omschrijving: Het percentage persvragen die bij de provincie Utrecht binnenkomen en die we binnen twee werkdagen, of sneller als dat kan, beantwoorden. / Bron: Monitoring woordvoerders. / Percentages: 2024: 75%, 2025: 80%, 2026: 90%
NIEUW	9.9 Prestatie-indicator 4 Deelname medewerkers training communicatieve vaardigheden	Omschrijving: Het percentage medewerkers van totaal aantal medewerkers dat deel heeft genomen aan één of meer activiteiten op het gebied van communicatie (trainingen, workshops, taaloket, informatiebijeenkomsten). / Bron: Monitoring corporate communicatie / Percentages: 2024: 5%, 2025: 15%, 2026: 20%, 2027: 25%

Programma 10 Overzicht overhead

Wijzigingsvoorstel doelenboom Kadernota 2025		Toelichting/onderbouwing
Oude doel (nr. en naam) van de doelenboom	Nieuwe doelen voor de nieuwe doelenboom	Reden of beleidswijziging waarop het voorstel is gebaseerd
10.1 De basisorganisatie voor financiën en bedrijfsvoering is sterk en goed toegerust	10.1 De financiële keten is robuust, betrouwbaar en goed verankerd in de organisatie	Financiën is onderdeel van bedrijfsvoering (domein BIO), maar behelst meer dan dat. Hier ligt geen vastgesteld beleid aan ten grondslag, maar sluit o.a. aan bij het Programma Versterken Financiële keten (VFK).
10.1.1 Versterken en blijvend ontwikkelen van de financiële functie	10.1.1 De financiële keten is robuust, betrouwbaar en goed verankerd in de organisatie	
10.1.2 Versterken juridische functie	Verplaatsing	Programma 10 - Programma 9 - 9.8. Juridische Zaken is geplaatst onder domein Strategie & Bestuur.: De directie heeft december 2023 besloten om de juridische functie (JZ) vanuit domein BIO onder te brengen bij het domein Strategie en Bestuur. Dit in het kader van de versnelling organisatieontwikkeling. Beleidsdoel JZ sluit daarmee uitdrukkelijk aan bij de missie en visie van domein Strategie en Bestuur. Het is daarom ook logisch dat beleidsdoel, onderliggend meerjarendoel en bijbehorend budget van programma 10 naar programma 9 programma worden overgeheveld. Daarmee wordt de verantwoording over dit beleidsdoel en budget richting GS en PS ook transparanter.
10.1.3 Opstellen en daarna uitvoeren van programma 'Versterken Subsidieloket'	Integratie / vervallen	Programma is afgerond en het doel en de prestatie-indicator komt terug (geïntegreerd) onder 10.4 De dienstverlening is klantgericht, klantvriendelijk en voldoet aan de verwachtingen van de gebruiker
10.1.4 Versterken van de inkoopfunctie en organiseren van centraal contractmanagement.	Integratie / vervallen	Doel en de prestatie-indicator komt terug (geïntegreerd) onder 10.4 De dienstverlening is klantgericht, klantvriendelijk en voldoet aan de verwachtingen van de gebruiker
10.1.5 Versterken informatiebeveiliging en privacybescherming	Integratie / vervallen	Doel en de prestatie-indicator komt terug (geïntegreerd) onder 10.3 Het ICT-fundament en de informatievoorziening is toekomstbestendig. Volwassenheidsniveau voldoet aan de normen. Wel blijvend bewustwording op dit thema. Geborgd binnen afdeling I&A van domein Bedrijfsvoering, Informatie en Organisatie en via 10.1.5 Fundament ICT & informatievoorziening op orde.
10.1.6 De provincie is digitaal goed toegerust en flexibel	Integratie / vervallen	Doel komt terug (geïntegreerd) onder 10.3 Het ICT-fundament en de informatievoorziening is toekomstbestendig.
10.2 De provinciale organisatie is daadkrachtig, wendbaar en duurzaam	10.2 De medewerkers en organisatie zijn duurzaam inzetbaar en zijn blijvend in ontwikkeling	Terminologie sluit beter aan bij de uitvoering van HRO.

10.2.1 Tijdig starten en afronden P&C-producten; zijnde de Jaarrekening, de Zomernota, de Kadernota en de Begroting, Versterken rol Provinciale Staten bij totstandkoming en verbeteren communicatie rondom deze producten.	Komt te vervallen.	In de afgelopen collegeperiode is hier veel op ingezet. Ingezette lijn willen we behouden. Ondergebracht bij (nieuw) 9.9.2
10.2.2. Versterken HRM-functie en blijvend ontwikkelen inclusieve organisatie en medewerkers	10.2.1 De medewerkers en organisatie zijn duurzaam inzetbaar en zijn blijvend in ontwikkeling	
10.2.3. Versterken en versnellen digitalisering bedrijfsprocessen	Integratie / vervallen	Doel komt terug (geïntegreerd) onder 10.3 Het ICT-fundament en de informatievoorziening is toekomstbestendig.
10.2.4. Goede huisvesting en verduurzamen eigen vastgoed	Integratie / vervallen	Doel komt terug (geïntegreerd) onder 10.5 De provincie geeft het goede voorbeeld door het verduurzamen van de eigen organisatie (processen en faciliteiten), vastgoed en de daarbij behorende buitenruimte
10.3 De communicatie is goed en modern	Verplaatsing naar programma 9	Afhankelijk of dit mogelijk is volgens de BBV. Navraag levert op dat dit zo ingeregeld kan worden.
10.3.1 t/m 10.3.4	Verplaatsing naar programma 9	De aansturing en budgetten van dit beleidsdoel valt al geruime tijd onder domein S&B (voorheen BDO). Het beleidsdoel sluit aan bij missie en visie van domein Strategie en Bestuur. Het overhevelen van dit beleidsdoel, onderliggende meerjarendoelen en bijbehorende budgetten van programma 10 naar programma 9 is daarmee ook logisch en in lijn met de al bestaande budgetverantwoordelijkheid. Daarmee wordt de verantwoording over dit doel en budget richting GS en PS ook transparanter.
10.3 De communicatie is goed en modern	10.3 Het ICT-fundament en de informatievoorziening is toekomstbestendig	In lijn met BBOT van 12 februari en beweging is bekend bij gedeputeerde van Schie en gedeputeerde Bakker evenals de directie.
10.3.1 Het ICT-fundament en de informatievoorziening is toekomstbestendig	NIEUW	In lijn met BBOT van 12 februari en beweging is bekend bij gedeputeerde van Schie en gedeputeerde Bakker evenals de directie.
10.4 De dienstverlening is klantgericht en klantvriendelijk en constant aan verandering onderhevig	NIEUW	Keten dienstverlening binnen domein BIO vanuit de organisatieontwikkeling.
10.4.1 De dienstverlening is klantgericht en klantvriendelijk en constant aan verandering onderhevig	NIEUW	Nog geen prestatie-indicator
10.5 De provincie geeft het goede voorbeeld door het verduurzamen van de eigen organisatie (processen en faciliteiten), vastgoed en de daarbij behorende buitenruimte	NIEUW	Ambities PS, wat aansluit bij het Programma Provincie als Voorbeeld.

10.5.1 De provincie geeft het goede voorbeeld door het verduurzamen van de eigen organisatie (processen en faciliteiten), vastgoed en de daarbij behorende buitenruimte	NIEUW	Ambities PS met nieuwe prestatie-indicatoren (4 stuks)
10.4 De beheersing van de organisatie door het management en het bestuur is optimaal		Is met nieuwe opzet 10.6.
10.4.1 Uitvoeren van concerncontrol waaronder het adviseurschap van de Financiële Auditcommissie		Is met nieuwe opzet 10.6.1
10.4.2 Versterken van Verbijzonderde Interne Controle (VIC)		Is met nieuwe opzet 10.6.2
INDICATOREN VOORSTEL WIJZIGING		
NIEUW Meerjarendoel Circulaire samenleving: In 2030 wordt volledig circulair ingekocht en worden er 50% minder primaire grondstoffen gebruikt ten opzichte van 2019.	1. Circulariteit in aanbestedingen 2. Hoeveelheid grondstoffen dat per jaar wordt gebruikt in CO2 eq.	Omschrijving: bij de eerste indicator wordt aangegeven in hoeveel procent van de aanbestedingen circulariteit wordt meegenomen. Voor wat betreft de tweede indicator word gekeken naar de grondstoffen uit de CO2-voetafdruk.
NIEUW Meerjarendoel Klimaatmitigatie: In 2030 is de eigen CO2-uitstoot (scope 1 en 2) met 100% gereduceerd en de overige uitstoot met 75% ten opzichte van 2019 (scope 3).		Omschrijving: per scope is inzichtelijk gemaakt hoeveel CO2 er jaarlijks wordt uitgestoten in CO2-equivalenten.
NIEUW Meerjarendoel Energie: In 2035 is het provinciale vastgoed energieneutraal en in 2040 is de provinciale organisatie energieneutraal.		Omschrijving: onder dit meerjarendoel wordt het energieverbruik van het vastgoed (7 panden) en de organisatie vergeleken met de eigen energieopwekking.
NIEUW Meerjarendoel Voedselagenda: We bieden als provincie meer lokaal, biologisch, plantaardig en biodiversiteitsvriendelijke eten en drinken aan en we reduceren voedselverspilling.		Omschrijving: de doelen sluiten aan bij het covenant lokaal en duurzaam voedsel Provincie Utrecht. Hierin worden ook nog Biodiversiteitsvriendelijke gerechten benoemd, maar dat kan op dit moment nog niet inzichtelijk worden gemaakt
HUIDIGE INDICATOR medewerkers met afstand tot de arbeidsmarkt of participatiewet	GEWIJZIGDE INDICATOR Medewerkers behorend tot het doelgroepenregister Banenafpraak (fte 36/per week)	Huidige indicator klopt niet want wij werken met medewerkers behorend tot het doelgroepenregister Banenafpraak (dit verschilt met participatiewet en afstand tot de arbeidsmarkt)

Doelenboom van 2024 naar 2025

1. Ruimtelijke ontwikkeling 2024

Beleidsdoel	Meerjarendoel
1.1 De ruimte voor maatschappelijke ontwikkelingen is in goede balans met de Utrechtse kwaliteiten.	1.1.1 De integrale aanpak van het provinciaal omgevingsbeleid is beter geborgd.
	1.1.2 Het provinciaal ruimtelijk beleid biedt meer ruimte aan regionale opgaven
	1.1.3 Met gemeenten wordt pro-actiever samengewerkt aan lokale opgaven vanuit wederzijdse belangen
	1.1.4 Agenda's en afspraken met (boven)regionale partners zijn beter afgestemd op wederzijdse belangen
	1.1.5 In een groeiende regio groeit groen evenwichtiger mee met rode ontwikkelingen
	1.1.6 Nieuwe ontwikkelingen voegen meer ruimtelijke kwaliteit toe
	1.1.7 Data en digitale toepassingen worden beter benut
1.2 De gebiedsontwikkeling is integraal en gericht op efficiëntie en kwalitatief hoogwaardig ruimtegebruik.	1.2.1 Bij gebieds- en omgevingsgericht werken, zetten we in op het slim combineren van provinciale doelen, o.a. met behulp van vindingrijk aanpakken in ruimtelijke werkprocessen en effectieve samenwerking.
	1.2.2 De gebiedsontwikkelingen Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg zijn verder ontwikkeld en gerealiseerd
1.3 Er is passende woonruimte die aansluit bij de woningbehoefte in de provincie Utrecht.	1.3.1 De woningbouwopgave vindt sneller en vraag gestuurd plaats door gerichte en slimme interventies en maatwerk
	1.3.2 Het provinciaal woningmarktbeleid ondersteunt beter de woningbouwopgave
	1.3.3 Wijken zijn vitaler door een integrale aanpak van sociale en fysieke wijkvernieuwing
	1.3.4 Het aantal plekken voor opvang van asielzoekers en de huisvesting van statushouders sluit beter aan bij de opgave.

1. Ruimtelijke ontwikkeling 2025 (voorstel)

Beleidsdoel	Meerjarendoel
1.1 De omgevingsvisie zorgt voor een goede afweging tussen plannen en Utrechtse kwaliteiten door concentreren en combineren.	1.1.1 Het provinciaal omgevingsbeleid is beter en integraler
	1.1.2 Provinciale belangen zijn beter geborgd in samenwerking met (boven) regionale partners
	1.1.3 Het provinciaal omgevingsbeleid is beter geborgd in samenwerking met gemeenten
	1.1.4 Omgevingsinformatie en monitoring van omgevingsbeleid wordt beter ingezet
1.2 De gebiedsontwikkeling is integraal en gericht op efficiëntie en kwalitatief hoogwaardig ruimtegebruik.	1.2.1 Door gebiedsgericht participeren en reguleren gaan ruimtelijke ontwikkelingen sneller leiden tot een beter ruimtegebruik.
	1.2.2 De gebiedsontwikkelingen Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg zijn verder ontwikkeld en gerealiseerd
	1.2.3 Groen groeit beter mee met rode ontwikkelingen.
1.3 Er is passende woonruimte die aansluit bij de woningbehoefte in de provincie Utrecht.	1.3.1 Het provinciaal volkshuisvestingsbeleid ondersteunt beter de volkshuisvestingsopgave
	1.3.2 De woningbouwopgave vindt sneller en vraag gestuurd plaats
	1.3.3 Wijken zijn vitaler door een integrale aanpak van sociale en fysieke wijkvernieuwing
	1.3.4 Het aantal plekken voor opvang van asielzoekers en de huisvesting van statushouders sluit beter aan bij de opgave

2. Landelijk gebied 2024 – geen wijzigingen ontvangen voor 2025

Beleidsdoel	Meerjarendoel
2.1 Het natuurnetwerk (NNN) is robuust (ontwikkeld)	2.1.1 Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is verder gerealiseerd (groter van oppervlakte)
	2.1.2 De Groene Contour is verder gerealiseerd
	2.1.3 Natuurgebieden zijn beter met elkaar verbonden
	2.1.4 Het areaal bos is vergroot en de kwaliteit van bestaand bos is verbeterd.
2.2 De kwaliteit van de natuur is goed/divers en veerkrachtig	2.2.1 Het beheer van bestaande bos-, natuur- en agrarische gebieden is effectiever en efficiënter
	2.2.2 De biodiversiteit in stad en platteland is verbeterd
	2.2.3 De balans tussen ingrepen/faunabeheer en instandhoudingsdoelen bewaken en verbeteren
2.3 De verbinding tussen natuur, mensen en maatschappij is sterk	2.3.1 De betrokkenheid van inwoners bij natuur is groter en de samenwerking tussen bij natuur betrokken partijen is beter
2.4 Duurzaamheid is een substantieel onderdeel van de Utrechtse landbouw	2.4.1 De landbouw is meer circulair, natuurinclusief, klimaatneutraal en economisch rendabel
	2.4.2 Utrechtse voedselproducenten produceren meer voor de regionale markt en Utrechtse inwoners kunnen gemakkelijker kiezen voor gezond en duurzaam voedsel.
	2.4.3 Het ongewenst gebruik van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) is door sloop of hergebruik teruggedrongen
2.5 De leefbaarheid van het landelijk gebied is door lokale initiatieven versterkt	2.5.1 De leefbaarheid van het landelijk gebied en de kleine kernen is beter

3. Bodem, water, milieu 2024

Beleidsdoel	Meerjarendoel
3.1 De waterveiligheid en klimaatadaptatie is gewaarborgd	3.1.1 De primaire en regionale waterkeringen zijn op orde
	3.1.2 Meekoppelkansen bij dijkversterking zijn vaker benut
	3.1.3 De provincie is beter voorbereid op de gevolgen van overstromingen
	3.1.4 De fysieke leefomgeving wordt beter voorbereid op klimaatverandering
3.2 De zoetwatervoorziening en het oppervlaktewater zijn van goede kwaliteit	3.2.1 Voor het oppervlaktewater bereiken we de KRW-doelen in 2027
	3.2.2 De zoetwatervoorziening is robuuster en beter op orde en de waterketens zijn meer circulair
3.3 Het bodem- en grondwatersysteem is schoon en robuust	3.3.1 De bodem- en grondwaterkwaliteit is verbeterd en beter beschermd
	3.3.2 Energie uit de ondergrond wordt verantwoord en veilig benut
	3.3.3 Zorg dragen voor voldoende grondwater voor de functies openbare drinkwatervoorziening, menselijke consumptie, natuur en landbouw
	3.3.4 De duurzame gebiedsgerichte aanpak van bodem en ondergrond is vaker ingezet
3.4 De leefomgeving is gezond en veilig	3.4.1 Er zijn meer impulsen voor een gezonde leefomgeving ontwikkeld
	3.4.2 De inclusieve breedtesport op duurzame accommodaties is sterker
	3.4.3 De luchtkwaliteit is beter en komt dichterbij de WHO-advieswaarden
	3.4.4 Er zijn minder geluidbelaste woningen en stiltegebieden zijn beter beschermd
	3.4.5 De overlast van vliegverkeer is minder geworden
	3.4.6 De externe veiligheid is beter gewaarborgd
	3.4.7 Er zijn meer initiatieven genomen voor duurzame en circulaire gebiedsontwikkeling
	3.4.8 De uitvoering van de VTH-taken door uitvoeringsdiensten, inclusief toezicht in het buitengebied, is effectiever en efficiënter
	3.4.9 Het ontwikkelen en realiseren van een versnellingsaanpak van asbestdaken in de provincie Utrecht
3.5 De bodemdaling en broeikasgasuitstoot in het veenweidengebied is verminderd	3.5.1 Er is meer kennis beschikbaar om bodemdaling en broeikasgasuitstoot te beperken
	3.5.2 Door uitvoeren maatregelen via gebiedsprocessen is bodemdaling en broeikasgasuitstoot verminderd

3. Bodem, water, milieu 2025 (voorstel)

Beleidsdoel	Meerjarendoel
3.1 De waterveiligheid en klimaatadaptatie is gewaarborgd	3.1.1 De waterkeringen zijn op orde, en de provincie is beter voorbereid op de gevolgen van overstromingen
	3.1.2 Meekoppelkansen bij dijkversterking zijn vaker benut
	3.1.3 De fysieke leefomgeving wordt beter voorbereid op klimaatverandering
3.2 De zoetwatervoorziening en het oppervlaktewater zijn van goede kwaliteit	3.2.1 Voor het oppervlaktewater bereiken we de KRW-doelen in 2027
	3.2.2 De zoetwatervoorziening is robuuster en beter op orde en de waterketens zijn meer circulair
3.3 Het bodem- en grondwatersysteem is schoon en robuust	3.3.1 De bodem- en grondwaterkwaliteit is verbeterd en beter beschermd
	3.3.2 Duurzaam (gebiedsgericht) gebruik van bodem en ondergrond is geborgd
	3.3.3 Zorg dragen voor voldoende grondwater voor de functies openbare drinkwatervoorziening, menselijke consumptie, natuur en landbouw
3.4 De leefomgeving is gezond en veilig	3.4.1 Er zijn meer adviezen gegeven en initiatieven genomen voor een gezonde leefomgeving
	3.4.2 De luchtkwaliteit is beter en komt dichterbij de WHO-advieswaarden
	3.4.3 Er zijn minder geluidsbelaste woningen en stiltegebieden zijn beter beschermd
	3.4.4 De overlast van vliegverkeer is minder geworden
	3.4.5 De inclusieve breedtesport in de openbare ruimte en op duurzame sportaccommodaties is sterker
	3.4.6 De externe veiligheid is beter gewaarborgd
	3.4.7 De uitvoering van de VTH-taken is inhoudelijk en financieel beter geborgd
3.5 De bodemdaling en broeikasgasuitstoot in het veenweidengebied is verminderd	3.5.1 Er is meer kennis beschikbaar om bodemdaling en broeikasgasuitstoot te beperken
	3.5.2 Door uitvoeren maatregelen via gebiedsprocessen is bodemdaling en broeikasgasuitstoot verminderd

4. Energietransitie 2024

Beleidsdoel	Meerjarendoel
4.1 Inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties in de provincie Utrecht gebruiken minder energie	4.1.1 De ondersteuning van inwoners voor energiebesparing is beter (door o.a. gemeenten, woningcorporaties en Verenigingen van Eigenaren)
	4.1.2 Toezicht op de verplichte energiemaatregelen voor bedrijven wordt beter uitgevoerd
	4.1.3 Er komt meer ondersteuning bij energiebesparing voor maatschappelijke organisaties
4.2 De opwekking en beschikbaarheid van duurzame energie in de provincie Utrecht is sterk toegenomen	4.2.1 Meer zonnepanelen op daken
	4.2.2 De groei van duurzame energie wordt ruimtelijk beter mogelijk gemaakt
	4.2.3 Meer inwoners doen mee en participeren in de energietransitie
	4.2.4 Het aandeel duurzame warmtebronnen voor de verwarming van gebouwen is groter
	4.2.5 Er zijn meer publieke laadpunten voor elektrisch vervoer
	4.2.6 De energie-infrastructuur is beter afgestemd op vraag en aanbod van (duurzame) energie
4.3 De energietransitie is haalbaar, betaalbaar en innovatief	4.3.1 Wet- en regelgeving zijn beter afgestemd op energietransitie (lobby)
	4.3.2 Innovaties leveren een grotere bijdrage aan duurzame energievoorziening
	4.3.3 De energietransitie is beter betaalbaar voor iedereen (passende financiële instrumenten)
4.4 De Provincie is een geloofwaardige partner in de energietransitie door het goede voorbeeld te geven	4.4.1 De provincie Utrecht is een aansprekender voorbeeld van energieneutrale bedrijfsvoering en inkoop
	4.4.2 De provincie Utrecht benut haar eigen mogelijkheden voor een duurzame energieopwekking beter

4. Klimaat en Energietransitie 2025 (voorstel)

Beleidsdoel	Meerjarendoel
4.1 De gebouwde omgeving gebruikt minder energie en wordt duurzamer verwarmd	4.1.1 De ondersteuning van inwoners voor energiebesparing is beter
	4.1.2 Er is meer toezicht en ondersteuning voor energiemaatregelen bij bedrijven en maatschappelijke organisaties
	4.1.3 Meer zonnepanelen op daken
	4.1.4 Het aandeel duurzame warmtebronnen voor verwarming van gebouwen is groter
4.2 De opwekking van duurzame elektriciteit is sterk toegenomen	4.2.1 De groei van duurzame energie is ruimtelijk beter mogelijk gemaakt
	4.2.2 Meer inwoners doen mee en participeren in de energietransitie
4.3 De energietransitie is haalbaar, betaalbaar en innovatief	4.3.1 Wet- en regelgeving zijn beter afgestemd op energietransitie (lobby)
	4.3.2 Innovaties leveren een grotere bijdrage aan duurzame energievoorziening
	4.3.3 De energietransitie is beter betaalbaar voor iedereen (passende financiële instrumenten)
4.4 De energie-infrastructuur is beter afgestemd op vraag en aanbod van (duurzame) energie	4.4.1 Het elektriciteitsnetwerk wordt slimmer en beter gebruikt
	4.4.2 De ruimtelijke inpassing van netuitbreidingen gebeurt sneller
	4.4.3 Er is meer integraliteit in de programmering van de energie-infrastructuur
4.5 Het ondersteunen van de transitie naar een circulaire samenleving is sterker en meer integraal	4.5.1 Betere inbedding van circulair in het provinciale beleid en de uitvoering door het uitvoeren van de middellange termijnstrategie circulaire samenleving
4.6 De transitie naar een klimaatneutrale samenleving wordt concernbreed beter verankerd en gemonitord	4.6.1 Betere sturing op de doelen voor klimaatmitigatie door het uitvoeren van de Utrechtse Klimaataanpak naar Netto Nul

5. Bereikbaarheid I - Algemeen 2024

Beleidsdoel	Meerjarendoel
5.1 Het provinciale netwerk is sterk	5.1.1 Het in stand en beschikbaar houden van de bestaande infrastructuur op een vastgesteld kwaliteitsniveau
	5.1.2 Er worden studies uitgevoerd naar trajecten en bereikbaarheidsknelpunten
	5.1.3 De voorbereiding en realisatie van infrastructurele projecten is duurzamer, effectiever en efficiënter
	5.1.4 Monitoring en evaluatie van (vaar)wegen zijn beter en vinden frequenter plaats
5.2 Knooppunten hebben een hoge kwaliteit en bieden een grote diversiteit van reisvoorzieningen	5.2.1 De uitvoering van knooppuntontwikkeling in partnerschap gaat vaker en beter
	5.2.2 Het aantal verbetermaatregelen voor knooppunten is groter (met gerichte subsidies)
	5.2.3 De ruimtelijke programmering is beter gekoppeld aan modaliteiten
	5.2.4 Kennis delen, onderzoek en monitoring vindt meer plaats
5.3 Alle belangrijke werklocaties, middelbare scholen en knooppunten zijn veilig, comfortabel en snel bereikbaar per fiets, waarbij de rol van de fiets in modal shift toeneemt	5.3.1 Het regionaal fietsnetwerk is vlotter, veiliger en comfortabeler
	5.3.2 De keten is sterker
	5.3.3 Slim fietsen wordt op meer plaatsen ingevoerd
	5.3.4 Stimuleren van gezond en veilig fietsgedrag is beter
5.4 Het aantal verkeersdoden en ernstig gewonden is laag	5.4.1 De provinciale infrastructuur is veiliger
	5.4.2 Gemeentelijke infrastructuur wordt beter door stimuleringsbijdragen
	5.4.3 Verkeerseducatie en -voorlichting is beter
	5.4.4 De verkeershandhaving is frequenter en sterker
	5.4.5 Er wordt meer gebruik gemaakt van data en er zijn meer innovaties
5.5 Het kwaliteitsnet goederenvervoer is op orde en sluit goed aan op de behoeften van gebruikers	5.5.1 Het kwaliteitsnet goederenvervoer is verder doorontwikkeld
	5.5.2 Het monitoren van externe veiligheid is beter
	5.5.3 Het goederenvervoer is duurzamer
5.6 Negatieve effecten van mobiliteit op de kwaliteit van de leefomgeving zijn laag	5.6.1 Het aantal geluidgehinderden langs provinciale wegen is minder

- 5.6.2 De oversteekbaarheid van fauna bij provinciale wegen is beter
- 5.6.3 De mobiliteit is duurzamer met o.a. minder uitstoot van broeikasgassen
- 5.6.4 Het behalen van de WHO-normen voor luchtkwaliteit is dichterbij gekomen
- 5.7 De vraag naar en het aanbod van mobiliteit is goed op elkaar afgestemd
  - 5.7.1 De basis is beter op orde
  - 5.7.2 De techniek op straat is beter ontwikkeld
  - 5.7.3 De sturing vindt multimodaler plaats
  - 5.7.4 Het mobiliteitsmanagement is van betere kwaliteit
- 5.8 Verkenningen naar en regionale programma's over een goede bereikbaarheid per fiets, openbaar vervoer en auto in een gezonde en verkeersveilige omgeving zijn uitgevoerd met daarbij monitoring van het mobiliteitsprogramma en indicatoren
  - 5.8.1 Het uitvoeren van verkenningen is beter afgestemd op de behoefte
  - 5.8.2 Regionale programma's worden beter ontwikkeld en uitgevoerd
  - 5.8.3 De monitoring en evaluatie van het mobiliteitsprogramma is beter

5. Bereikbaarheid: Publieke Mobiliteit 2025 (voorstel)

Beleidsdoel	Meerjarendoel
5.1 Versterken netwerk	<p>5.1.1 Het versterken van de ov-bereikbaarheid door het realiseren van nieuwe verbindingen en het opwaarderen of verleggen/verlengen van bestaande verbindingen in het netwerk</p> <p>5.1.2 Een beter OV en exploitatie door het wegnemen van bereikbaarheidsknelpunten</p> <p>5.1.3 Verbetering van fysieke en sociale toegankelijkheid van het OV</p> <p>5.1.4 Verbetering van de betaalbaarheid voor mensen met een krappe beurs</p>
5.2 Duurzaam concessie management	<p>5.2.1 Meer reizigerstevredenheid over het OV in de Provincie Utrecht</p> <p>5.2.2 Effectievere uitvoering van het OV (kostendekkingsgraad, voorspelbaarheid, betrouwbaarheid, meer (betalende) reizigers)</p> <p>5.2.3 Het terugdringen van de negatieve effecten van publieke mobiliteit op de omgeving</p>
5.3 Aantrekkelijke knooppunten	<p>5.3.1 Meer OV knooppunten hebben een hogere kwaliteit</p>
5.4 Duurzaam beheer en realisatie van ov-infrastructuur	<p>5.4.1 De bestaande infrastructuur is op orde en beschikbaar op het vastgestelde kwaliteitsniveau</p> <p>5.4.2 We onderhouden onze OV-assets duurzamer</p>

6. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer 2024

Beleidsdoel	Meerjarendoel
6.1 OV-reizigers zijn tevreden en het openbaar vervoer is efficiënt ingericht	6.1.1 Lopende contracten en concessies zijn kwalitatief beter
	6.1.2 Er zijn betere bouwstenen voor een nieuw OV-netwerk
	6.1.3 Er zijn minder knelpunten in de doorstroming van het OV
	6.1.4 Het beheer en onderhoud van eigen OV infrastructuur voldoet aan gestelde kwaliteitseisen
	6.1.5 OV overkoepelende activiteiten worden beter uitgevoerd

6. Bereikbaarheid: Gezond en veilig 2025 (voorstel)

Beleidsdoel	Meerjarendoel
6.1 Meer fietsen over een sterker netwerk	6.1.1 We realiseren doorfietsroutes en nemen barrières weg
	6.1.2 Een sterk RFN gericht op vlot, veilig en comfortabel fietsen en het ontsluiten van alle belangrijke werklocaties, middelbare scholen en knooppunten
	6.1.3 We stimuleren mensen om vaker te gaan fietsen
6.2 Veiligere infrastructuur en gedrag	6.2.1 Het verbeteren van de veiligheid op de provinciale infrastructuur
	6.2.2 Het verbeteren van de veiligheid op de gemeentelijke wegen door subsidie op verkeersveiligheidsmaatregelen
	6.2.3 Het stimuleren van veilig gedrag door verkeerseducatie, voorlichting en handhaving
6.3 Samen gezonde groei bereikbaar maken	6.3.1 Op basis van gezamenlijk onderzoek komen tot een uitvoerings- en investeringsagenda tussen Rijk en regio om de woningbouwopgave te kunnen realiseren met de bereikbaarheidsmaatregelen die daarvoor noodzakelijk zijn
	6.3.2 Het borgen van de regionale bereikbaarheid in samenwerking met het Rijk en gemeenten
	6.3.3 In regionaal verband stimuleren van slimme en duurzame mobiliteitskeuzes (o.a. fiets en OV in woon-werkverkeer via werkgevers)
6.4 Verschonen mobiliteit	6.4.1 Het stimuleren van het gebruik van schone brandstof of energiedrager in personen- en goederenvervoer

NIEUW programma: Bereikbaarheid: Infrastructuur en Benutten 2025 (voorstel)

Beleidsdoel	Meerjarendoel
X.1 Betere benutting van de regionale mobiliteitsnetwerken	X.1.1 We zetten verkeersmanagement en informatie- en communicatietechnologie in om onze netwerken optimaal te benutten
X.2 Versterken netwerk	X.2.1 We versterken de provinciale netwerken door het wegnemen van bereikbaarheidsknelpunten X.2.2 We dringen de negatieve effecten van wegverkeer op de omgeving terug en dragen bij aan biodiversiteit
X.3 Duurzaam realiseren van infrastructuur en onderhoud	X.3.1 We realiseren de projecten uit het Meerjarig Investeringsplan en het variabel onderhoud X.3.2 We realiseren vervanging en nieuwbouw meer klimaatneutraal en circulair
X.4 Duurzaam beheren van infrastructuur	X.4.1 De bestaande infrastructuur is op orde en beschikbaar op het vastgestelde kwaliteitsniveau X.4.2 We beheren en onderhouden onze infrastructuur duurzamer

De becijfering van de programma's zal = wijzigen door het nieuwe programma Infrastructuur en benutten.

7. Cultuur, erfgoed, recreatie en toerisme 2024

Beleidsdoel	Meerjarendoel
7.1 De culturele infrastructuur is sterk	7.1.1 Cultuureducatie (kunst, media en erfgoed) is beter, frequenter en bereikt meer scholen (BO en VO)
	7.1.2 Het bibliothekennetwerk is sterker en bibliotheken zijn beter toegankelijk voor iedereen
	7.1.3 Er nemen meer mensen deel aan kunst en cultuur doordat festivals floreren
	7.1.4 Het cultuurprofiel van Utrecht is steviger in samenwerking met gemeenten en partners
7.2 De mate van behoud, de benutting en de beleving cultureel erfgoed is hoog	7.2.1 De kwaliteit van de leefomgeving is versterkt met cultuur en erfgoed zodat mensen zich hier thuis voelen
	7.2.2 Er zijn meer monumenten duurzaam gerestaureerd en worden beter gebruikt
	7.2.3 Het beheer van Utrechts erfgoed is effectiever en efficiënter, de promotie richt zich op zo breed en divers mogelijk publiek
7.3 De Hollandse Waterlinies zijn een belangrijke drager van een aantrekkelijke ruimtelijke kwaliteit	7.3.1 De integrale meerwaarde van militair erfgoed bij (gebieds)ontwikkelingen is hoger
	7.3.2 Het siteholderschap van de Hollandse Waterlinies is beter ontwikkeld
7.4 Recreatie en bestemmingsmanagement zijn meer integraal onderdeel van de ontwikkelingen in de leefomgeving	7.4.1 Recreatief groen is beter toegankelijk en bereikbaar
	7.4.2 Recreatievoorzieningen zijn kwalitatief sterker en worden beter gebruikt
	7.4.3 De samenwerking tussen partners in de regio is sterker
	7.4.4 Het bestemmingsmanagement is efficiënter en effectiever
	7.4.5 Verblijfsrecreatie is vitaler
	7.4.6 Het zakelijk toerisme is groter en verder versterkt

7. Cultuur, erfgoed, recreatie en toerisme 2025 (voorstel)

Beleidsdoel	Meerjarendoel
7.1 De culturele infrastructuur is sterk en toegankelijk en ons erfgoed is behouden en beleefbaar	7.1.1 In elke gemeente is een robuuste bibliotheekvoorziening en de Utrechtse bibliotheken werken beter samen waardoor zij meer inwoners bereiken
	7.1.2 De culturele infrastructuur is sterker door pluriformer en kwalitatief hoogwaardiger aanbod en divers publiek
	7.1.3 Meer kinderen en volwassenen beoefenen en ervaren cultuur, zowel door cultuureducatie op school als cultuurparticipatie in de vrije tijd
	7.1.4 Erfgoed en archeologie zijn duurzamer behouden en beheerd
	7.1.5 Kwaliteit van de leefomgeving is sterker geworden door de kansen van ruimtelijk erfgoed te benutten
	7.1.6 Erfgoed is bekender en beleefbaarder gemaakt bij een groot en divers publiek
	7.1.7 UNESCO Werelderfgoederen Hollandse Waterlinies en Neder-Germaanse Limes zijn beter bekend, beleefbaar en zijn beter ingezet om de ruimtelijke kwaliteit te versterken.
7.2 Recreatie en bestemmingsmanagement zijn meer integraal onderdeel van de ontwikkelingen in de leefomgeving	7.2.1 Recreatief groen is beter toegankelijk en bereikbaar
	7.2.2 Recreatievoorzieningen zijn kwalitatief sterker en worden beter gebruikt
	7.2.3 De samenwerking tussen partners in de regio is sterker
	7.2.4 Het bestemmingsmanagement is efficiënter en effectiever
	7.2.5 Verblijfsrecreatie is vitaler
	7.2.6 Het zakelijk toerisme is groter en verder versterkt

8. Economie 2024

Beleidsdoel	Meerjarendoel
8.1 Het bedrijfsleven en werknemers zijn toegerust op de toekomst	8.1.1 De arbeidsmarkt functioneert beter door goede aansluiting vraag en aanbod
	8.1.2 Bedrijven en werknemers zijn beter voorbereid op digitalisering
	8.1.3 Algemene ondersteuning van het MKB is beter, o.a. bij opvolging eigenaren, internationale handel, transitie naar circulair ondernemerschap
8.2 Het economische profiel (Gezond Stedelijk Leven) is sterk en zichtbaar competitief	8.2.1 Innovatie is sterker doordat overheden, onderwijs/ onderzoek en ondernemers elkaar makkelijker weten te vinden
	8.2.2 Het innovatie ecosysteem is beter met meer startups, scale-ups en innovatieve projecten
	8.2.3 Het (inter)nationaal vestigingsklimaat is beter
8.3 Bedrijven en (kennis)instellingen zijn innovatief sterk	8.3.1 Het economisch klimaat is beter met meer innovatieve startups en scale-ups
	8.3.2 De transitie naar een circulaire economie gaat sneller
8.4 Er zijn voldoende vestigingsmogelijkheden in aantal en kwaliteit	8.4.1 Werklocaties worden intensiever gebruikt en sluiten beter aan bij de marktvrage
	8.4.2 Werklocaties zijn duurzamer (circulair, klimaat, energie, gezondheid) en economisch krachtiger
	8.4.3 Er zijn meer en sterkere innovatielocaties

8. Economie 2025 (voorstel)

Beleidsdoel	Meerjarendoel
8.1 Het bedrijfsleven en werknemers zijn toegerust op de toekomst	8.1.1 De regionale arbeidsmarkt functioneert beter door goede aansluiting vraag en aanbod waarin Leven Lang Ontwikkelen centraal staat
	8.1.2 Bedrijven en werknemers zijn beter voorbereid op maatschappelijke transitie passend bij het regionaal profiel, zoals digitalisering en circulaire economie
	8.1.3 De dienstverlening voor (mkb-) ondernemers is beter op elkaar aangesloten doordat we partijen, zoals KVK, RVO en de gemeenten met elkaar in verbinding brengen.
8.2 Bedrijven en (kennis)instellingen werken aan innovaties voor maatschappelijke transitie passend bij het regionaal profiel	8.2.1 Innovatie is sterker doordat overheden, onderwijs/ onderzoek en ondernemers elkaar makkelijker weten te vinden
	8.2.2 Innovatie en het vestigingsklimaat is sterker doordat meer bedrijven gebruik maken van nieuwe kennis en inzichten
	8.2.3 Het innovatie-ecosysteem is beter met meer startups en scale-ups die bijdragen aan maatschappelijke transitie passend bij het regionaal profiel
8.3 Er zijn voldoende vestigingsmogelijkheden in aantal en kwaliteit	8.3.1 Werklocaties worden intensiever gebruikt en sluiten beter aan bij de marktvraag
	8.3.2 Werklocaties zijn duurzamer (circulair, klimaat, energie, gezondheid) en economisch krachtiger
	8.3.3 Er zijn meer en sterkere innovatielocaties die passen bij het regionaal profiel

9. Bestuur 2024

Beleidsdoel	Meerjarendoel
9.1 Het provinciebestuur is sterk en duidelijk	9.1.1 De positie van PS is sterker en duidelijker
	9.1.2 De uitvoering van de rijkstaken (CvdK) is van betere kwaliteit
	9.1.3 De uitvoering van het dagelijks bestuur (GS) is van betere kwaliteit
9.2 Integriteit is een vast onderdeel van het politiek-bestuurlijke- en bedrijfsproces	9.2.1 Integriteit is beter geborgd en het beleid is verder ontwikkeld
9.3 De aanpak van ondermijning wordt geïntensiveerd	9.3.1 De ondermijning wordt tegengegaan, de weerbaarheid wordt gestimuleerd en de aandacht voor de wet BIBOB wordt vergroot
9.4 In verbinding met de partners, stakeholders en inwoners (via bijvoorbeeld participatie) is het strategisch vermogen van de organisatie groot	9.4.1 Partners worden intensiever bij beleid, programma's en projecten betrokken
	9.4.2 De dialoog met inwoners en samenwerkingspartners is innovatiever, transparant en overzichtelijk
	9.4.3 De afstemming met stakeholders en inwoners is frequenter
	9.4.4 De regionale en lokale journalistiek heeft duurzaam een sterkere positie
9.5 De regionale slagkracht is sterk (ook over bestuurlijke grenzen heen))	9.5.1 Er ligt een (gezamenlijke) visie op regiovorming en er wordt conform die visie gehandeld
	9.5.2 Het beleid voor verbonden partijen is beter en wordt conform uitgevoerd
	9.5.3 De relatie met de Europese Unie draagt meer bij aan de realisatie van provinciale beleidsdoelstellingen
	9.5.4 De Staat van Utrecht is van niveau en beter afgestemd op de gebruikers
	9.5.5 Het strategisch vermogen van de organisatie en lobbykracht is sterker
9.6 Gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen functioneren goed conform de wet	9.6.1 De wettelijke toezichtstaak is beter en efficiënter uitgevoerd
	9.6.2 Verticaal toezicht en horizontale controle zijn aangepast aan de landelijke Agenda Toekomst van het (interbestuurlijk) Toezicht
9.7 Concernbrede aansturing op brede thema's is krachtig en effectief	9.7.1 De Sociale Agenda is beter zichtbaar en uitvoerbaar binnen de Provinciale programma's en op een aantal sociale thema's aanvullend op gemeenten en andere organisaties
	9.7.2 Het ondersteunen van de transitie naar een circulaire samenleving is sterker en meer integraal
	9.7.3 De transitie naar een klimaatneutrale samenleving wordt concernbreed beter verankerd en gemonitord
	9.7.4 Het beleid is beter met data onderbouwd
9.8 Archiefbewaarplaats en toezicht op informatiebeheer is op orde	9.8.1 Provinciale informatie is beter en duurzamer beschikbaar, toegankelijk en we publiceren actief openbaar

9. Bestuur 2025 (voorstel)

Beleidsdoel	Meerjarendoel
9.1 Het provinciebestuur is sterk en duidelijk	9.1.1 De positie van PS is sterk en duidelijk
	9.1.2 De uitvoering van de rijkstaken (CvdK) is van blijvende hoge kwaliteit
	9.1.3 De uitvoering van het dagelijks bestuur (GS) is van hoge kwaliteit
9.2 Integriteit is een vast onderdeel van het politiek-bestuurlijke- en bedrijfsproces	9.2.1 Integriteit is blijvend goed geborgd en het beleid is goed ontwikkeld
9.3 De aanpak van ondermijning wordt geïntensiveerd	9.3.1 Ondermijnende criminaliteit wordt tegengegaan, de weerbaarheid wordt gestimuleerd en de aandacht voor de wet BIBOB vergroot
9.4 In verbinding met de partners, stakeholders en inwoners (via bijvoorbeeld participatie) is het strategisch vermogen van de organisatie groot	9.4.1 Het betrekken van inwoners en partners doen we consequent en volgens ons participatiebeleid
	9.4.2 Het gesprek met de samenleving wordt vormgegeven vanuit de inhoud, hierbij worden huidige en toekomstige generaties betrokken
	9.4.3 De regionale en lokale journalistiek heeft duurzaam een sterkere positie
9.5 De regionale slagkracht is sterk (ook over bestuurlijke grenzen heen))	9.5.1 Er ligt een (gezamenlijke) visie op regiovorming en er wordt conform die visie gehandeld
	9.5.2 De nota samenwerkende partijen wordt conform uitgevoerd
	9.5.3 De relatie met de Europese Unie draagt bij aan de realisatie van provinciale beleidsdoelstellingen
	9.5.4 De Staat van Utrecht is van niveau en goed afgestemd op de gebruikers
	9.5.5 Het strategisch vermogen van de organisatie en lobbykracht is sterker
9.6 Gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen voeren hun medebewindstaken uit conform de wet	9.6.1 De wettelijke toezichtstaak wordt goed en efficiënt uitgevoerd
9.7 Concernbrede aansturing op brede thema's is krachtig en effectief	9.7.1 De Sociale Agenda is zichtbaar en uitvoerbaar binnen de Provinciale programma's en op een aantal sociale thema's aanvullend op gemeenten en andere organisaties
	9.7.2 De vitaliteit van wijken en kernen is groter door vernieuwende aanpakken met burgers, (maatschappelijke) organisaties en gemeenten
9.8 Het juridisch fundament wordt sterker en is goed toegerust	9.8.1 Versterking van de juridische functie
9.9 De communicatie is zichtbaar, vindbaar, verbindend en transparant	9.9.1 Door ontwikkelen communicatie op basis van nieuwe kennis en middelen
	9.9.2 De medewerkers van provincie Utrecht faciliteren in communicatieve vaardigheden waaronder duidelijk en begrijpelijk schrijven, (social) mediavaardig zowel intern als extern, verbindende gespreksvaardigheden

9.9.3 Vergroten van de zichtbaarheid van het werk van de provincie (corporate communicatie), zodat inwoners weten aan welke opgaven de provincie werkt en wat ze wil bereiken

10. Overzicht overhead 2024

Beleidsdoel	Meerjarendoel
10.1 De basisorganisatie voor financiën en bedrijfsvoering is sterk en goed toegerust	10.1.1 Versterken en blijvend ontwikkelen van de financiële functie
	10.1.2 Versterken van de juridische functie
	10.1.3 Opstellen en daarna uitvoeren van programma 'Versterken subsidieloket'
	10.1.4 Versterken van de inkoopfunctie en organiseren van centraal contractmanagement
	10.1.5 Versterken informatiebeveiliging en privacybescherming
	10.1.6 De provincie is digitaal goed toegerust en flexibel
10.2 De provinciale organisatie is daadkrachtig, wendbaar en duurzaam	10.2.1 Tijdig starten en afronden P&C-producten; zijnde de Jaarrekening, de Zomernota, de Kadernota en de Begroting. Versterken rol Provinciale Staten bij totstandkoming en verbeteren communicatie rondom deze producten
	10.2.2 Versterken HRM-functie en blijvend ontwikkelen inclusieve organisatie en medewerkers.
	10.2.3 Versterken en versnellen digitalisering bedrijfsprocessen
	10.2.4 Goede huisvesting en verduurzamen eigen vastgoed
10.3 De communicatie is goed en modern	10.3.1 Inwoners en bedrijven zijn beter geïnformeerd over beleidsvoornemens, concrete plannen en projecten en hebben meer mogelijkheid tot beïnvloeding van beleid en projecten.
	10.3.2 Door ontwikkelen communicatiemiddelen op basis van nieuwe technieken
	10.3.3 De jaarrekening en begroting beter toegankelijk maken voor het Utrechtse publiek en actiever communiceren over de financiële positie en ontwikkelingen binnen de provincie.
	10.3.4 Vergroten van de zichtbaarheid van het werk van de provincie (corporate communicatie), zodat inwoners weten aan welke opgaven de provincie werkt en wat ze wil bereiken.
10.4 De beheersing van de organisatie door het management en het bestuur is optimaal	10.4.1 Uitvoeren van concerncontrol waaronder het adviseurschap van de Financiële Auditcommissie.
	10.4.2 Versterken van Verbijzonderde Interne Controle (VIC)

10. Overzicht overhead 2025 (voorstel)

Beleidsdoel	Meerjarendoel
10.1 De financiële keten is robuust, betrouwbaar en goed verankerd in de organisatie	10.1.1 De financiële keten is robuust, betrouwbaar en goed verankerd in de organisatie
10.2 De medewerkers en organisatie zijn duurzaam inzetbaar en zijn blijvend in ontwikkeling	10.2.1 De medewerkers en organisatie zijn duurzaam inzetbaar en zijn blijvend in ontwikkeling
10.3 Het ICT fundament en de informatievoorziening is toekomstbestendig	10.3.1 Het ICT fundament en de informatievoorziening is toekomstbestendig
10.4 De dienstverlening is klantgericht en klantvriendelijk en constant aan verandering onderhevig	10.4.1 De dienstverlening is klantgericht en klantvriendelijk en constant aan verandering onderhevig
10.5 De provincie geeft het goede voorbeeld door het verduurzamen van de eigen organisatie (processen en faciliteiten), vastgoed en de daarbij behorende buitenruimte	10.5.1 De provincie geeft het goede voorbeeld door het verduurzamen van de eigen organisatie (processen en faciliteiten), vastgoed en de daarbij behorende buitenruimte
10.6 De beheersing van de organisatie door het management en het bestuur is optimaal	10.6.1 Uitvoeren van concern control waaronder het adviseurschap van de Financiële Auditcommissie 10.6.2 Versterken van Verbijzonderde Interne Controle (VIC)